

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА
РОЗРОБКА ТА ПРОСУВАННЯ ГОСТРО – ТУРУ ПО ГРУЗІЇ

Здобувача/ки _____ Вікторія ДРАГАНОВА

Керівник/ки _____ Федір ТРИШИН

_____ Оксана БАЙРАЧНА

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 07.06.2022 р., протокол № 11.

Завідувач кафедри ТБтаР _____ Олена МЕЛІХ

Одеса - 2022 рік

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
(ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ)

Факультет		Технології вина та туристичного бізнесу
Кафедра		Туристичного бізнесу та рекреації
Ступінь	вищої	Бакалавр
освіти		
Спеціальність		242 Туризм
Освітня програма		Міжнародний туризм

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри ТБтаР
Олена МЕЛІХ

11 лютого 2022 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Вікторія ДРАГАНОВА

1. Тема роботи «Розробка та просування гастро - туру по Грузії»

Затверджена наказом академії від 03.11.2021 наказ № 921-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 20.06.2022

3. Вихідні дані роботи
статистичні дані, сайти, підручники, монографії та наукові статті

4. Перелік питань, які потрібно розробити

4.1. Місце грузії на світовому ринку туристичних послуг

4.2. Аналіз асортименту та розвитку туристичного послуг

4.3. Розробка та просуванн гастро - туру Грузії

5. Перелік графічного матеріалу

Презентація до кваліфікаційної роботи (25 слайдів)

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 3	В'ячеслав ІВАНЧЕНКОВ	11.02.2022	06.06.2022

7. Дата видачі завдання 11.02.2022

Керівник/ки _____ Федір ТРІШИН
 _____ Оксана БАЙРАЧНА
 Завдання прийняв/ла до виконання _____ Вікторія ДРАГАНОВА

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи
1.	Отримання теми для дипломної роботи	03.11.2021
2.	Затвердження плану дипломної роботи	11.02.2022
3.	Складання бібліографії	20.02.2022
4.	Розділ 1. Місце грузії на світовому ринку туристичних послуг.	20.03.2022
5.	Розділ 2. Аналіз асортименту та розвитку туристичного послуг	20.04.2022
6.	Розділ 3. Розробка та просуванн гастро - туру грузії	20.05.2022
7.	Здача закінченої дипломної роботи	2.06.2022
8.	Розробка презентації	6.06.2022

Здобувач/ка _____ Вікторія ДРАГАНОВА

Керівник/ки _____ Федір ТРІШИН

_____ Оксана БАЙРАЧНА

АНОТАЦІЯ

на дипломну роботу бакалавра

ДРБ містить 95 сторінок, 7 таблиць, 32 рисунків, 4 діаграми список літератури з 49 найменувань.

Метою роботи є визначення особливостей гастрономічного туризму в Грузії, аналіз привабливості кулінарних турів та запропонувати гастрономічний тур.

Об'єктом дослідження є процес організації гастрономічних турів в Грузії. Предметом є сукупність засад організації гастрономічних турів в Грузії.

Завданням роботи є надання історичних аспектів виникнення гастрономічного туризму, аналіз розвитку кулінарних турів в Грузії, визначення перспектив дегустаційних таких турів та провести розрахунок вартості туру з дегустаціями.

Результати роботи можуть бути застосовані у вищих навчальних закладах, туристичних підприємствах.

Рік захисту роботи: 2022

THE SUMMARY

for diploma work of bachelor

Diploma work of Bachelor contains DRB contains 95 pages, 7 tables, 32 figures, 4 charts, bibliography of 49 titles.

The aim of the work is to determine the features of gastronomic tourism in Georgia, analyze the attractiveness of culinary tours and offer a gastronomic tour.

The object of research is the process of organizing gastronomic tours in Georgia. The subject is a set of principles of organizing gastronomic tours in Georgia.

The task of the work is to provide historical aspects of gastronomic tourism, analyze the development of culinary tours in Georgia, determine the prospects of such tasting tours and calculate the cost of the tour with tastings.

The results of the work can be applied in higher educational institutions, tourist enterprises.

Year of protection of work: 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 МІСЦЕ ГРУЗІЇ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.....	9
1.1. Загальна характеристика Грузії.....	9
1.2. Характеристика туристичних ресурсів Грузії	14
1.3. Якість та професійність туристичних послуг Грузії в порівнянні з іншими країнами.....	18
ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ АСОРТИМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ПОСЛУГ	26
2.1. Популярні регіони для гастротурів в Грузії.....	26
2.2. Структура гастрономічного тур – сервісу в Грузії.....	36
2.3. Характеристика гастрономічного асортименту грузинської кухні	39
ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ	49
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ТА ПРОСУВАННЯ ГАСТРО - ТУРУ ГРУЗІЇ.....	51
3.1. Маршрут туру, технологічна карта екскурсій	51
3.2. Програма туру	54
3.3. Розрахунок вартості туру	65
3.4. Просування туру.....	66
ВИСНОВКИ ДО 3 РОЗДІЛУ	71
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74
ДОДАТКИ	79

ВСТУП

Подорож до Грузії, країни, яка перебуває на перехресті доріг між Європою та Азією - неймовірна пригода, повна дивовижних відкриттів. Унікальні природні локації та гірські пейзажі глибинки країни перемишуються з автентичною давньою та сучасною архітектурою великих міст. Звивисті гірські дороги приводять мандрівників до невеликих селищ, кришталево чистих озер, бурхливих річок та потужних водоспадів. Яскраве злиття Сходу та Заходу повною мірою можна відчувати на жвавих міських ринках, а також у багатих ароматах та багато смаку страв місцевої кухні.

У Грузії є й давні печерні міста, пам'ятники радянської епохи. Тут руїни середньовічних замків височіють над футуристичними будинками зі скла та сталі. У країні казкова чарівність минулих епох гармонійно поєднується з її передовою сучасністю. Проте незмінним протягом століть залишається гостинність та щира привітність місцевого населення. Грузія – це та країна, де кожен ваш день буде наповнений новими враженнями, проте при цьому ви завжди почуватиметеся як удома.

пейзажу, культур, місцевих продуктів, автентичності кухні.

Мета дипломної роботи - визначення особливостей гастрономічного туризму у світі, розглянути теоретико-методичні аспекти вивчення рівня комплексності гастрономічного туризму, проаналізувати привабливість дегустаційних турів в Грузії та запропонувати авторський гастрономічний .

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення таких **завдань**:

- розглянути історичні аспекти виникнення понятійного апарату гастрономічного туризму;
- розглянути класифікацію видів гастрономічного туризму, його організацію та просування на ринку туристичних послуг;
- проаналізувати сучасні тенденції розвитку гастрономічних турів у світі;
- розглянути особливості гастрономічного туризму в Італії;

- розробка технологічної карти маршруту;
- визначення туристичних атракцій та інфраструктури згідно запропонованого маршруту;
- розрахунок вартості туру.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є процес організації гастрономічного туру в Грузії. **Предметом** дослідження дипломної роботи є сукупність теоретичних та практичних засад організації гастрономічного туру в Грузії.

Метод дослідження. Для розв'язання визначених в роботі завдань, досягнення мети використовувався комплекс взаємодоповнюючих методів дослідження, а саме: порівняння, опису, аналізу та синтезу, історичний, статистичний, узагальнення та емпіричний.

Інформаційна база дослідження. Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять наукові праці з названої проблеми вітчизняних та зарубіжних вчених, законодавчі та нормативні акти України, методики Всесвітньої туристичної організації, інструктивні матеріали, що регламентують діяльність суб'єктів господарювання, довідково-інформаційні видання.

Структура і обсяг роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (49 найменувань) та додатків. Загальний обсяг дипломної роботи становить 95 сторінки комп'ютерного тексту. Основний зміст викладено на 80 сторінках. Робота містить 7 таблиць, 4 діаграми та 32 рисунків.

РОЗДІЛ 1 МІСЦЕ ГРУЗІЇ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.

1.1. Загальна характеристика Грузії

Грузія розташована в центральній і західній частині Південного Кавказу, її сусідами з півночі є Російська Федерація, зі сходу Республіка Азербайджан, з півдня Республіка Вірменія, на південному заході Туреччина. На заході територія Грузії омивається водами Чорного моря.

Територія країни - 69,7 тис. кв. км – 118-та у світі

Чисельність населення – 3,7 млн. осіб (дані на 2020 р.).

Столиця - м. Тбілісі (близько 1,25 млн. жителів).

Рис. 1.1.1. Адміністративний поділ Грузії [26]

Інші великі міста: Кутаїсі (241 тис. жителів), найстаріше місто країни і регіональний центр Західної Грузії; Руставі (158 тис.), Батумі (137 тис.), головний порт і нафтовий термінал Грузії; Зугдіді (105 тис.), Чіатура (70 тис.), Горі (70 тис.), Поті (50,9 тис.) [1].

Грузія знаходиться в західному Закавказзі на східному березі Чорного моря. На півночі межує з Росією, на півдні з Туреччиною та Вірменією, на південному сході з Азербайджаном.

Стародавні держави Діаоха та Колхіда стали утворюватися у XII столітті

до н.е. на сході Чорноморського узбережжя. Потім розпочалися численні війни. Фактично, війни всіх давніх і середньовічних цивілізацій пройшли територією сучасної Грузії. Трудним і довгим був шлях Грузії у здобутті незалежності. Сьогодні це Парламентська республіка до складу якої входять дві автономні республіки та 10 країв.

Основу промисловості складають харчова галузь (чай, вино та коньяки, тютюн, мінеральні води, фруктові та овочеві консерви, лісові горіхи), видобуток марганцевих руд, легка (взуттєве, бавовняне, вовняне, трикотажне, шовкове, швейне виробництва), машинобудування автомобілі верстати), чорна та кольорова металургія, хімічна (виробництво азотних добрив, хімволокна, фарб та побутової хімії). Уряд Грузії вкладає великі кошти у розвиток туристичного бізнесу.

Національні особливості: Говорячи про Грузію, перше, що спадає на думку - ця знаменита грузинська гостинність. В його основі лежать добродушність та привітність грузинського народу. З давніх-давен формувалися правила та звичаї гостинності. «Гість – посланець Бога» каже грузинське прислів'я. Будь-який гість, навіть непроханий, зустріне щиро привітний прийом, безкорисливу допомогу та підтримку. Якщо ви опинитесь гостем у грузинському будинку, вас завжди запросять до застілля, відмовлятися від якого тут не прийнято. На стіл буде виставлено все найкраще. Гостю буде надана особлива повага. Для нього співатимуть пісні, на його честь вимовлятимуться промовисті та мудрі тости. Особливого етикету у грузинському гулянні немає. Кожен їсть та п'є, як йому зручно. Але ніхто не п'є вино, якщо перед цим не був сказаний тост.

Сім'я для грузинів свята. Усі родичі, близькі та далекі вважаються сім'єю, у якій підтримуються теплі сімейні стосунки. У сім'ї поважають і шанують старших, їхнє слово завжди закон. Навіть наречений та наречена отримують схвалення у своїх родичів. Якщо у родичів виникає підозра чи недовіра до майбутнього подружжя, то весілля може й не бути. А послухатися

старших у сім'ї ніхто не наважується.

Клімат: З півночі гори захищають Грузію від холодних вітрів. На сході країни сильно відчувається вплив середземноморського клімату з його сухим спекотним літом (+35- +40 °С) та відносно теплою зимою (- 15°С). У горах сніг лежить довго, тому гірськолижний сезон триває з листопада до березня. На заході Грузії, її чорноморському узбережжі клімат ближчий до субтропічного. Тут досить волого, особливо в Батумі. Температура влітку становить +25 - +27°С, а взимку +4 - +8°С. Пляжний сезон триває з початку травня до кінця вересня. Для подорожей країною найкращий час буде квітень-червень і вересень-жовтень.

Влітку у Грузії найбільше туристів. Чорноморське узбережжя Аджарії приймає гостей переважно з травня по жовтень. У червні туристів біля моря не так багато. Любителям відокремленого відпочинку краще відпочивати в першій половині місяця, тому що до кінця червня курортний сезон починає набирати обертів, море тепле (24), пляжі наповнюються народом, а зняти гарне житло вже не так просто. Температура повітря у червні у Батумі +25-29 градусів (вночі +15-20), у Тбілісі зазвичай +30 або більше. Червень – добрий час для подорожей у гори, температура повітря близько +25 градусів. У липні та серпні у містах спекотно та посушливо, дощі йдуть рідко і, як правило, не приносять прохолоди, лише збільшуючи вологість. Температура повітря +33-36 градусів, іноді вище 40. Біля моря прохолодніше на кілька градусів. А ось у горах дуже добре.

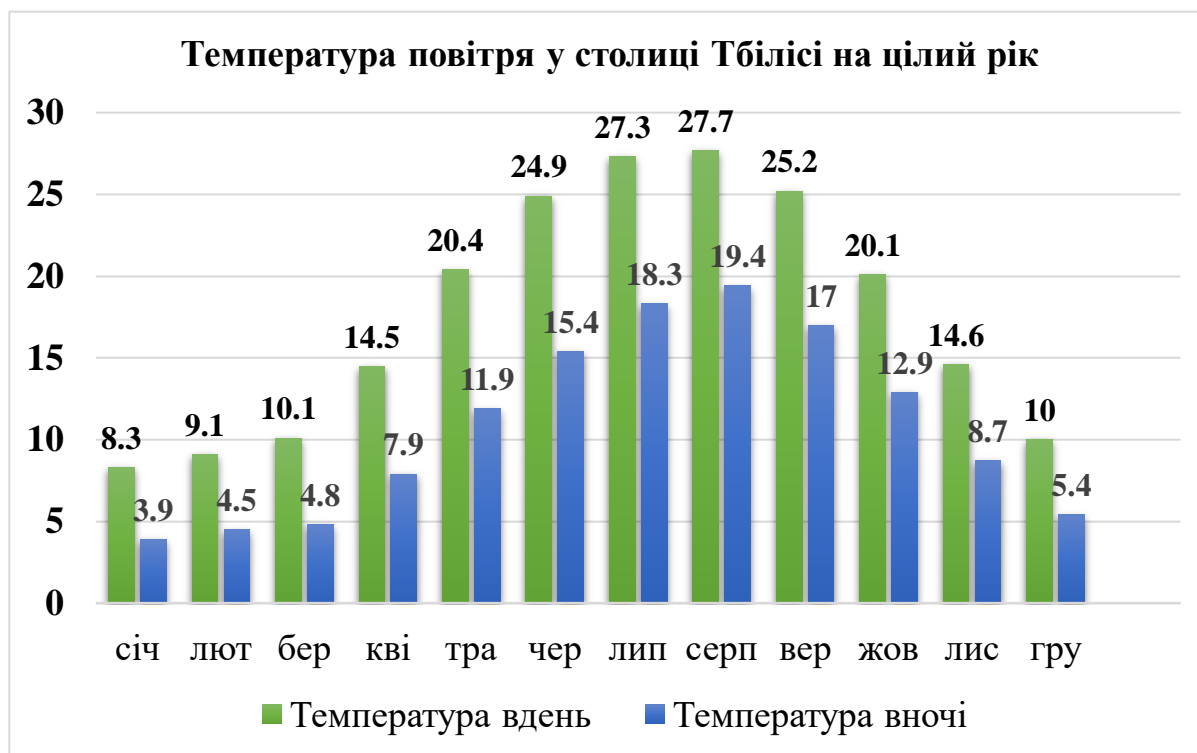
Восени чудова пора року для подорожей до Грузії, тут завжди чудова погода. У цей час найкраще вибрати саме спа курорт у Грузії, насититися красою та здоров'ям перед зимовим періодом. У вересні та жовтні в Батумі ще триває купальний сезон (вода залишається на рівні +25 до початку жовтня). Середня температура у Грузії у вересні +25-27 градусів. Ідеально для прогулянок, екскурсій та відвідувань заміських цікавостей. У горах +20-23. У жовтні починає помітно холодати, часто бувають дощі. Повітря ще тепле, але

море вже прохолодне (+20). У горах стає холодно (менше +10), уночі заморозки. Погода в Грузії в листопаді помітно погіршується: хоч повітря ще відносно тепле (у містах +15-20, вночі +3-5) і можна комфортно гуляти, трапляються заморозки, дощі, тумани, та й загалом природа вже не буйствує фарбами. Якщо їдете за розкішними фотосесіями – зробіть це у жовтні.

Хоча погода взимку в Грузії відносно тепла, туристів тут менше, ніж улітку. А курортні міста на кшталт Батумі "засинають" на зиму: закриваються заклади, вимикаються фонтани. Завдяки територіальним особливостям та кавказьким горам температура повітря в Грузії рідко знижується нижче за нуль. Звичні погодні умови тут - +1-4 градуси, повна відсутність снігу. Більшість днів – сонячні. Виняток – гори. Там зима справжня – снігова та дуже гарна. У грудні вдень тепло. У Тбілісі та Батумі, наприклад, близько +10. Вночі можуть бути заморозки. У січні та лютому звична температура близько +1-2 градуси. Може випасти сніг (2016 року так і сталося).

Зима – ідеальний час для відвідування Грузії всіх шанувальників зимових видів спорту. Тут розкішні гірськолижні курорти, а Гудаурі – взагалі вважається меккою фрі-райдерів.

Перша половина березня ще сіра і непоказна, хоча вже помітно тепліше, ніж узимку. У другій половині місяця помітно тепліє (+15), починають цвісти сади. У горах лежить сніг. У квітні тепло +20-22. Комфортно гуляти в місті, можна подорожувати автомобілем околицями або вирушити в гори - в цей час повітря там прогрівається вже до +17-20 (вночі - заморозки). У травні, особливо наприкінці, вже є відчуття літа. Температура повітря +25, наприкінці місяця може бути вже понад 30. Вода у морі холодна (менше +20), тому їх небагато. Травень - ідеальний час для відвідування Кахетії, Тбілісі, Кутаїсі. Багато свят, фестивалів, концертів та виставок плюс до всього – погода ідеальна як для проведення часу в місті, так і за його межами [15].

Діаграма 1.1.1. [створено авторами]

Природа: Грузія маленька країна і у світі мало знайдеться місць із такою геологічною нерівномірністю поверхні та різноманіттям ландшафту. Гори та височини займають 80% її території. Тут чергуються вічнозелена рослинність та область вічних снігів, альпійські луки та дрімучий ліс, посушливі степи та родючі долини. За кожним гірським хребтом ховається унікальний природний комплекс з особливим мікрокліматом і неповторним ландшафтом. На півночі Грузії знаходиться найвища точка – гора Шхара (5068 метрів), розташована на Південному схилі Великого Кавказького хребта. Найбільші річки це Кура, Ріоні та Інгури. У Грузії понад 4 тисячі видів квіток, багато з яких виростають тільки тут. Ліси ростуть переважно у гірських районах. На заході вони спускаються прямо до моря і здебільшого складаються з широколистяних порід: дуб, клен, граб, каштан, бук. У центральній частині поширені соснові, ялицеві та змішані ліси, в яких зустрічаються березняки, горобина та зарості рододендрону. На сході країни ліси менш різноманітні. У високогір'ях росте ялина, ялиця, сосна. Нижче – береза, бук, граб та дуб. У степових рідкісних коліс зустрічаються фісташка, гранат, кизил. З тварин у Грузії зустрічаються бурий ведмідь, вовк, козуля, благородний олень, лисиця, кабан, кавказький тур, барс, козерог. На території Грузії виявлено 84 види прісноводних риб, 52 види

рептилій, 27 видів ящірок, 23 види змій, понад 9 тисяч видів членистоногих. На чорноморському узбережжі зустрічаються афаліну, дельфін-білобочка, морська свиня, скати, чорноморський лосось, білуга, російський осетр, камбала [4].

1.2. Характеристика туристичних ресурсів Грузії

На території Грузії виділяють 38 рекреаційних районів, загальною площею 15,4 тис. км² (22% від загальної площі).

Територіальні рекреаційні комплекси Грузії формувалися в 3 етапи:

1. Локалізаційний – поодиначне розміщення закладів, об'єктів і територій рекреаційного призначення
2. Коцентраційний – зростання чисельності рекреантів та кількості рекреаційних закладів і об'єктів, збільшення числа супутніх підприємств, формування рекреаційної спеціалізації
3. Комплексоутворюючий – виділення рекреації в провідну функцію зайнятості населення, всі інші галузі як допоміжні та супутні.

Грузія заслуговано користується славою міжнародної оздоровниці. Усім відома прибережна чорноморська смуга Гагра – Сухумі – Поті – Батумі.

М'який клімат, чисте повітря, велика кількість термальних і мінеральних джерел, - ось основні чинники Грузії лікувальної. Унікальні властивості підземних вод, що виходять на поверхню землі, творять справжні дива. З відродженням туризму та посиленням інтересу інвесторів до природних ресурсів Грузії, місцеві курортологи та бальнеологи підбадьорилися: сьогодні грузинські здравниці можуть запропонувати якісне обслуговування та лікування навіть найвибагливішим відпочиваючим, розпеченим курортами Чехії, Словенії, Хорватії та Угорщини. Безперечно, будь-якій з вищезгаданих країн є чим похвалитися у справі оздоровлення та омолодження, однак і Грузія здатна запропонувати чимало: на території країни – понад дві тисячі термальних та мінеральних джерел та близько 730 видів мінеральних вод.

У всіх різні властивості, різні показання, але ми вибрали ті, які допоможуть швидко та ефективно відновити жіночу красу: упорядкувати шкіру та волосся, відновити імунну та нервову системи, омолодити та оздоровити організм у цілому. Ми пропонуємо вам три можливі сценарії, що розрізняються, насамперед, за тривалістю. Мабуть, цей фактор найважливіший, коли йдеться про Грузію, адже в плані бюджету тут дуже просто знайти підходящу пропозицію: від найдешевшої до супердорогої. Мінеральні джерела (Цхалтубо, Мацеста, Боржомі тощо) та природні особливості сприяли створенню рекреаційного комплексу, в межах якого поєднується курортне господарство, відпочинок, туризм. Мінеральна вода "Боржомі" і марганець були візитними картками обробної промисловості Грузії.

Мінеральні води – води, які здійснюють на організм людини лікувальний вплив, що зумовлений їх іонно-сольвим складом, підвищеним вмістом біоактивних елементів та газів.

Таблиця 1.2.1. Види мінеральних вод Грузії [створено авторами]

Для Грузії туризм став важливим джерелом валютних надходжень. Іноземних туристів приваблюють унікальні природні умови і чудова туристична інфраструктура. Однак основним фактором, що стримує потік іноземних туристів, є нестабільний політичний та економічний стан республіки, що негативно позначається на розвитку не тільки рекреаційної сфери, а й економіки загалом .

Навіть до списку ЮНЕСКО занесені об'єкти історичного значення: Верхня Сванетія, місто-музей Мцхета та Гелатський монастир.

По території Грузії проходять десятки туристичних маршрутів. Горні вершини, приступні для сходження, краса гірських луків, різноманіття ландшафтів приваблюють сюди аматорів гірського туризму. У Бакуріані знаходиться Міжнародний гірськолижний курорт.

Цінним природним рекреаційно –туристичним ресурсом для Грузії є локалізований більшою своєю частиною на її території гірський комплекс Великий Кавказ. Розріняють 5 рекреаційних районів в цьому гірському комплексі:

Таблиця 1.2.2. Рекреаційні райони гурського комплексу Великий Кавказ

Район	Спеціалізація
Західний	Гірськотуристична спелеоспортивна альпіністсько- водотуристська, пізнавально- прогулянкова
Центральний	Альпіністсько-гірсько- спортивна, прогулянково- туристична
Східний	Гірськотуристична, альпіністсько-водоспортивна, пізнавально-прогулянкова
Передгір'я північного схилу Великого Кавказу	Прогулянково-спортивно- пізнавальна
Передгір'я південного схилу Великого Кавказу	Прогулянково-спортивно- пізнавальна

Отже, розглянувши таблицю, ми можемо зробити висновки, що територія в більшості має прогулянкову спеціалізацію. Це може свідчити про те, що там просягтаються неймовірні краєвиди [8] .

Таблиця 1.2.3. Система туристичного обслуговування в Грузії

Вид туризму	Туристичні центри
Оздоровчий	Чорноморське узбережжя: Сухумі, Гагра, Піцунда, Гудаута. Новий Афон, Батумі, Зелений Мис, Кабулеті, Махінджаурі Боржомі, Вардзія
Пізнавальний	Рівнини та передгір'я – Колхіда: Кутаїсі, Цхалтубо-Курдебі, Саїрме, Шові, Бахмаровмеджі, Тбілісі Високогір'я: Местія
Спортивний	Високогірна частина – Велика Сваанетія: Бакуріані
Гірськолижний	Високогірна частина – Велика Сваанетія: Бакуріані, Абтумані, Вардзія

Діаграма 1.2.1. [створено авторами]

Природні ресурси Грузії

Природні багатства Територія Грузії багата на природні копалини. На південному схилі Великого Кавказу знаходяться великі родовища марганцю, срібно-свинцевих та цинкових руд, бариту, кам'яного вугілля, мармуру. У

межах Кахетинської рівнини розвідані родовища нафти, а Колхідської низовини – родовища нафти та торфу.

В окремих районах ведеться видобуток міді, цинку, миш'яку, ртуті, тальку, мергелю, вапняків, заліза, золота, граніту, мармуру.

Поряд із природними копалинами в Грузії цінуються унікальні ресурси мінеральних вод. Грузія - одна з найбагатших у світі з різноманітності мінеральних вод лікувальної властивості. Країна має в своєму розпорядженні майже всі типи мінеральних вод і понад 2 тис. мінеральних та термальних джерел, які створюють умови для лікування, профілактики та реабілітації пацієнтів із захворюваннями серцево-судинної, нервової, ендокринної та травної систем, гінекології та опорно-рухового апарату.

У країні налічується понад 100 курортів, серед них кліматичні, кліматобальнеологічні, бальнеокліматичні та бальнеологічні, такі як Цхалтубо, Абастумані, Боржомі, Цагвері, Саїраме, Уцера, Цемі, Лібані, Новий Афон, Піцунда, Сухумі, Гагра, Бату. Курортні ресурси Грузії доповнюють родовища природних грязей.

Природні ресурси Причорномор'я істотно впливають на формування територіальної та галузевої структури господарського комплексу, визначаючи його пріоритетні напрями.

Грузія викликає інтерес у потенційних туристів із різних куточків світу. Підтримка державою туризму у Грузії має значення як у розвитку цього сектора економіки, так створення іміджу країни [8] .

1.3.Якість та професійність туристичних послуг Грузії в порівнянні з іншими країнами.

Грузія позиціонує себе у світі як туристична країна. За 2018 рік кількість іноземних мандрівників, які побували на її території понад 1 день, становила 8,7 млн. осіб, для порівняння у 2017 р. цю невелику кавказьку країну відвідало 7,5 млн. осіб. Таке постійне зростання туристичного потоку привернуло увагу міжнародних готельних мереж, а також бізнесменів, які ведуть діяльність у

готельній сфері. Вони оцінили потенціал грузинського туристичного ринку та почали стрімко відкривати готелі та готелі в Грузії.

Станом на листопад 2019 року в Грузії представлено 10 міжнародних готельних брендів, а ще є 52 готелі, з яких 30 вже відкриті, а ще 22 – знаходяться на стадії будівництва. Готелі представлені в основному в 7 з 12 регіонів Грузії: Картлі, Мцхета-Мтіанеті, Імереті, Аджарія, Гурія, Кахеті та Самцхе-Джавахеті, в 11 містах з яких 7 курортні: Батумі, Саїрме, Боржомі, Лікані, Шеквет та Гудаурі. Також є готелі і в таких популярних серед мандрівників містах: Тбілісі, Кутаїсі, Телаві та Цинандалі [9].

Також існують й інші оздоровчі заклади з різними спеціалізаціями, які приймають туристів, місцевих громадян. Приклади закладів :

Діаграма 1.2.2. [створено авторами]

Розвиток туризму як галузі має для Грузії також соціально значення, а саме: збільшується дохід територій, створюються нові робочі місця, розвивається виробнича та соціальна інфраструктура в туристських центрах, забезпечується комплексний розвиток сфери послуг, покращується

демографічна ситуація, підвищується рівень життя та зайнятість місцевого населення гірських територій.

Попит на поїздки до Грузії зберігається завдяки її туристичному потенціалу:

- Країна має 12000 історичних пам'яток, 150 музеїв;
- 102 лікувальні морські курорти та 182 курортні місцевості в горах;
- Мінеральні та термічні води майже у всіх регіонах Грузії;
- Історичні місця, художні галереї та театри;
- Традиція проведення культурних заходів, фестивалів та ярмарків;
- Доступний інклюзивний туризм;
- Етнографічне середовище та релігійні об'єкти (монастирі та храми);
- Традиційні народні промисли та національна кухня;
- Підприємства з виробництва сувенірів;
- спортивні об'єкти;
- Природний потенціал: море, ліси, гори;
- Вищі навчальні заклади, науково-дослідні інституції.

Участь Грузії у глобальній туристській політиці, розширення її міжнародного співробітництва у туристичній сфері є важливою тенденцією, т.к. враховується місцева специфіка туристської пропозиції та попиту, сучасний та запланований рівень розвитку туризму в регіонах та окремих містах.

Грузія розширює міжнародне співробітництво, будучи членом різних міжнародних організацій та агенцій: ООН – з 1992 року; ЮНВТО – з 1994 року; ЮНЕСКО – з 1992 року.

За кількістю відвідувань Грузії іноземними туристами лідирує: Азербайджан – 1,5 млн осіб, Вірменія – 1,5 млн осіб, Туреччина – 1,2 млн осіб. .

Таблиця 1.2.4. Чисельність іноземних туристів, які відвідали Грузію у 2015-2017 рр. (млн.ос.)

№	Країна	2015	2016	2017	Відкл. % 2017 до 2015 рр.

1	Вірменія	1,47	1,52	1,72	117,0
2	Азербайджан	1,39	1,50	1,69	121,6
3	Туреччина	1,39	1,25	1,25	90,0
4	Росія	0,93	1,04	1,39	149,5
5	Україна	0,14	0,17	0,19	135,7
6	Ізраїль	0,059	0,092	0,12	203,4
7	Польща	0,041	0,044	-	-
8	Німеччина	0,039	0,041	-	-
9	Казахстан	0,036	0,049	0,057	158,3
10	США	0,031	-	-	-

В економіці Грузії міжнародний туризм виконує ряд важливих функцій: є джерелом валютних надходжень для країни і засобом для забезпечення зайнятості; розширює вкладення у платіжний баланс і ВВП країни; сприяє диверсифікації економіки, створюючи галузі, які обслуговують сферу туризму; зі зростанням зайнятості у сфері туризму збільшуються доходи населення і підвищується рівень добробуту нації.

Міжнародний туризм у світі розвивається досить нерівномірно, що пояснюється, передусім, різними рівнями соціально-економічного розвитку окремих країн і регіонів .

Сучасний конкурентоспроможний ринок міжнародних туристичних послуг може оптимально розвиватися за умов формування чіткої концепції його функціонування та регулювання. До основних концептуальних підходів належать: визначення економічної сутності поняття світового ринку туристичних послуг та його ролі в системі послуг; виділення особливостей міжнародної туристичної діяльності як економічного та соціального явища; розгляд конкуренції у сфері туризму як механізму впливу та регулювання розвитку міжнародного ринку туристичних послуг шляхом використання відповідних стратегій на макро- і мікрорівні; обґрунтування пріоритетних

напрямів державної політики в галузі з метою підвищення її конкурентоспроможності.

Розвиток туристичної діяльності у Чорноморському регіоні набирає швидких обертів, що доводиться конкретними показниками, створеними у сфері туризму і відпочинку для контролю та аналізу туристичної активності та привабливості території. За даними звітів Всесвітньої ради з туризму та подорожей (WTTC) сформовано наступну таблицю [16].

Таблиця 1.2.5. Індекс конкурентоспроможності країн Чорноморського регіону у сфері туризму

Країна/ економіка	2016 рік		2017 рік	2018 рік	
	Місце	Рейтинг	Місце	Місце	Рейтинг
Рос.Федерація	43	4,15	43	39	4,3
Болгарія	45	4,14	51	45	4,2
Туреччина	44	4,14	61	43	4,2
Румунія	68	3,8	52	56	4,0
Грузія	70	3,7	66	68	3,9
Україна	88	3,5	83	78	3,7

Культура й традиції Грузії одночасно сполучають у собі східну й західну культури, тобто є своєрідним сполученням Європи й Азії. Традиції високогірних регіонів Грузії збереглися практично в первозданному виді, тому що сучасна цивілізація не зробила на них ніякого впливу. Таким чином, місцеве населення дотепер треба древнім традиціям. Збереглися древні ремесла й свята, стародавні правила гостинності й ведення застілля — тости.

Первозданна ендемічна флора й фауна надзвичайно добре збереглася й досить різноманітна в регіонах Грузії навколо міст. Ендемічна флора й фауна продовжує залишатися предметом підвищеного інтересу туристів і вчених.

Нижчеподані види туризму однозначно мають більшу перспективу розвитку в Грузії:

- Культурний туризм: археологія, історія, сільське господарство, етнографія;
- Пригодницький туризм: подорожі, походи в гори, катання на лижах, верхівкова їзда й т.д.;
- Екологічний туризм: спостереження за птахами, активні еко- тури;
- Агро-туризм;
- Туризм по спеціальних інтересах (для аматорів вин і гурманів, для фотозйомок);
- Курортний і рекреаційний туризм;
- Збори й конференції;

Нова туристична індустрія в Грузії пропонує інвесторам широкий вибір можливостей для участі, включаючи більші й малі готелі, постачання, спортивні й рекреаційні ресурси, а також фінансове обслуговування.

На сьогоднішній день, сфера туризму в Грузії є досить перспективною для успішних інвестицій [10].

ВИСНОВКИ ДО 1 РОЗДІЛУ

Таким чином, аналіз можливостей країни і узагальнення зарубіжного і вітчизняного досвіду свідчать, що рекреаційна функція в знов створених національних і регіональних ландшафтних парках, заповідниках і оздоровницях може стимулювати розвиток прибуткових об'єктів місцевого підприємництва - готелів, ресторанів, транспортних систем, виробництво і реалізацію сувенірів, ремесел, а також сільської економіки шляхом розширення попиту на сільськогосподарську продукцію і вдосконалення місцевої інфраструктури транспорту і зв'язку.

Грузія гостинна та відкрита для всіх!

Багате подіями, насичене минуле країни створило простір, у якому поєднуються різні артефакти з різних часів та епох. У Грузії до вашої уваги будуть оспівані Гомером легенди про аргонавтів, ранньохристиянські перекази про хрещення країни та її відмову від ідолопоклонства. Тут же ви почуєте

трагічні історії про середньовічних правителів, змушених залишати свої палаци та фортеці, колись величні та неприступні, а нині вже напівзруйновані і порослі мохом та чагарниками. Тут же, у містах витончені, граціозні будинки, збудовані у стилі модерн, перемежуються з монументальними будовами Радянської епохи; а стародавні церкви, що застави «Золоте століття» Грузії, є сусідами з футуристичними будинками зі скла та бетону. Контрасти Грузії виростають із її багатовікової історії, різких переломів у долі країни. Однак якою б контрастною і багатогранною ні здалася вам ця маленька кавказька країна, ви щодня зможете знаходити нові і нові причини для подиву.

Завдяки туристичній інфраструктурі країни, що швидко розвивається, подорож по Грузії можна організувати легко і швидко. Дістатись до неї можна численними рейсами з різних країн світу, у тому числі за допомогою бюджетних авіакомпаній (таких, як Wizzair та Ryanair). Крім того, потрапити до Грузії можна із сусідніх Туреччини, Росії, Вірменії та Азербайджану через сухопутні прикордонні переходи. У теплу пору року з Росії та України можна на поромі дістатися порту Батумі.

Громадяни близько 100 країн світу звільнені від оформлення візи для відвідин Грузії. Більше того, для них перебування в країні без пермітів можливе протягом 360 днів, а якщо цього часу буде мало, ви зможете перетнути будь-який кордон і заїхати в Грузію знову. Ціни на житло, переміщення країною, послуги гідів, шикарні вечери в ресторанах відносно невисокі. Тут можна чудово провести відпустку, витративши мінімум коштів. Грузія добре підходить для бюджетних мандрівників, адже тут легко можна пересуватися автостопом, а доброзичливі водії попуток часто запрошують заїжджих мандрівників додому на вечерю та ночівлю.

Грузія залишається поза вторинними туристичними маршрутами порівняно з Європою або Південно-Східною Азією, Південний Кавказ, як і раніше, залишається чимось незвіданим і привабливим. Віддалені села, відокремлені пішохідні маршрути та незаймана природа чекають тут на всіх

цікавих відвідувачів. Однак така краса недовго залишається непоміченою. У 2018 році Грузія посіла четверте місце у списку найпопулярніших туристичних напрямків Всесвітньої туристичної організації (UNWTO).

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ АСОРТИМЕНТУ ТА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ПОСЛУГ

2.1. Популярні регіони для гастротурів в Грузії

Прекрасна країна Грузія розташована на заході Закавказзя та на східному березі Чорного моря. Країна відома своїми гірськолижними, бальнеологічними курортами, чорноморськими пляжами, мальовничими гірськими краєвидами, вишуканими винами та смачними стравами. В останні роки Грузію відвідує все більше гостей, у 2016 році стався рекорд – сюди приїхало 7 мільйонів туристів. Людей приваблює клімат, географічні умови, багатотисялітня історія, цікаві традиції.

За короткий час неможливо об'їздити всю країну, але, побувавши хоча б в одному місті чи селі, можна вразитись її пишністю і закохатися в Грузію назавжди. Багато тут сіл, селищ, є малі, великі міста, з яких виділяється десятка найприголомшливіших і найкрасивіших, де варто обов'язково побувати під час туристичної поїздки.

Рис.2.1.1. Карта Грузії з регіонами та їх визначні пам'ятки [27]

Тбілісі

Основні визначні пам'ятки міста зібрані саме в Старому Тбілісі. Саме там знаходиться історичний банний район з діючими сірчана поліпшена лазнями, а також вулиця Шарденом - популярне місце відпочинку туристів і місцевих жителів. Тут зосереджено безліч ресторанів, відкритих кафе - барів, нічних клубів і галерей.

Фортеця Нарікала, вежі якій видно з усіх частин Старого Тбілісі, була захисною спорудою для місцевих органів самоврядування в IV-VI ст.

Проспект Руставелі починається від площі Свободи. Ця вулиця - сучасний центр міста, де знаходиться безліч державних, громадських, культурних та бізнес-об'єктів.

Фунікулер Тбілісі - одне з місць, які є обличчям Тбілісі. Канатна дорога веде до плато Мтацмінда, де знаходиться розважальний комплекс культури і відпочинку "Бомбора" - найбільший парк атракціонів у місті.

Сухий міст - місце, відоме своєю щоденною виставкою-продажем картин. Також тут знаходиться ринок антикваріату.

Одна з найстаріших і найкрасивіших вулиць Тбілісі, де ви можете помилуватися архітектурою XIX століття з писаними під'їздами і оригінальними орнаментами.

Музей С. Джанашия заснований в 1919 році. Його фонди зберігають унікальні матеріали про природу та історію людства: останки тварин, датовані 40 мільйонами років, археологічні та етнографічні колекції епохи палеоліту, неоліту, бронзового і залізного століття, а також Середніх століть

Музей мистецтв. Золотий фонд спадщини Грузинського Музею мистецтв створений на основі різних соціальних і музейних джерел в період з другої половини XIX століття по 20-30 роки XX ст. Зараз Фонд є основним національним надбанням Грузії.

Театр Габріадзе. Перший грузинський театр маріонеток в Тбілісі заснований в 1980 році. Біля входу в театр знаходиться башта з годинником, де кожна годину з'являється ангел, щоб повідомити точний час.

Свято-Троїцький кафедральний собор - найвищий православний собор у Грузії. Храмовий комплекс складається з підземних і надземних частин, об'єднує в собі 9 церков, а також різні допоміжні будівлі і прекрасний сад [6].

Батумі

Аджарія - один з найпопулярніших і прекрасних куточків Грузії, розташована в південно-західній частині, на узбережжі Чорного моря. Як автономна республіка, вона володіє власним прапором і гербом, а на півдні межує з Туреччиною. В Аджарії розташований, названий перлиною Чорного моря, місто Батумі, який ще в 20-х роках був побудований європейськими архітекторами, і сьогодні є символом багатьох архітектурних нововведень.

Відпочиваючих особливо приваблює природа Аджарії, яка представлена в різноманітних кліматичних зонах і донині зберегла свій первозданий вигляд.

1. Пляжі Аджарії. Крім батумського пляжу, тут так само розташовані пляжі Сарпі, Гонію, Цихисдзірі, Зеленого мису і Кобулеті, які беруть безліч туристів і гарантують незабутній відпочинок. Поряд із сучасною різноманітною інфраструктурою пляжі Батумі відрізняються особливим мікрокліматом.

2. Старий Батумі. За історичними даними Батумі був заснований ще до нашого літочислення. Початкова форма Батумі - Батусов, згадується ще в IV ст. До н.е. Цікаве історичне минуле значно вплинуло на архітектурне багатство цього міста (чимало проектів було здійснено тут ще в т.зв. період порто франко), так само як і формування його, як популярного туристичного та портового міста, як у комуністичний, так і посткомуністичний періоди. Історична частина Старого Батумі охоплює територію між морським вокзалом і бульваром. Будівлі цієї частині міста характеризуються невеликою кількістю поверхів, різноманітними фасадами і колоритними балконами, що виходять у бік моря.

3. Батумський бульвар. Підстава приморського бульвару починається в 1881 році і великий внесок у його розвиток вносять відомі німецькі садівники Ресслер і Рейер, а так само французу Михайлу Дальфонсу. За останні роки територія Батумського бульвару значно зросла і на сьогодні становить 7 км. На прибережній лінії бульвару розташовані кафе-лаундж, ресторани, бунгало, дитячі атракціони. Вона прикрашена безліччю модерністських, колоритних інсталяцій і скульптур, які роблять це місце особливо привабливим для туристів.

4. Ботанічний сад. Один з найбагатших ботанічних садів у світі - батумський ботанічний сад, був заснований в 1912 році, відомим класиком фізичної географії Андрієм Красновим. Багатство флори саду представлено, розташованими на 111 гектарах, 9-ма відділеннями: східної Азії, північної Америки, Нової Зеландії, Південної Америки, Гімалаїв, Мексики, Австралії, Середземного моря та відділення вологих субтропіків Закавказзя. Відвідування ботанічного саду можливо як пішки, так і на екскурсійному електромобілі.

5. Дельфінарій. На території парку «6 травня» розташований дельфінарій, який зі своїм вражаючим шоу на 3-х мовах вже давно став однією з найбільш відвідуваних атракцій міста. Парк «6 травня» - один з найстаріших парків Грузії, будівництво якого почалося в 1881 році. Крім дельфінарію на території парку розташований акваріум, зоопарк і дитячі атракціони. А так же не можна піти з парку, що не покатавшись на човні по озеру.

6. «Пьяцца» в Батумі. «Пьяцца» в Батумі - одна з найкрасивіших площ в Грузії. Комплекс Пьяцци об'єднує кілька готелів, ресторанів, кафе-барів і завоювала статус розважального комплексу. Тут давали свої концерти такі зірки світового рівня, як Пласідо Домінго, Стінг, Мішель Легран, Тамара Гвердцители, Мейсі Грей, Кріс Ботте та ін.

7. Канатна дорога «Арго». Культурно-розважальний центр «Арго» являє собою комплекс, розташований в Батумі, на горі Анурия, на висоті 250 метрів над рівнем моря. Звідси відкриваються неповторні панорами міста Батумі, Чорного моря, гір Кавказу. Комплекс включає ресторани, кафе, торговельні

точки, подіум, зали і тераси. Дизайн будівлі оформлений символікою корабля «Арго», судна, на якому Ясон і аргонавти прибули до Грузії.

8. Фортеця Гоніо. Південніше, в 12 км від міста, на лівому березі річки Чорохі розташована фортеця Гоніо-Апсарос. Найдавніше поселення в Грузії, було обгрунтовано на цій території, де в результаті розкопок виявлені матеріали як елліністичної, так і візантійських і османських епох. Історія фортеці тісно пов'язана з міфом про аргонавтів. Відомо, що саме тут поховав цар Аеті свого сина Апсароса, якого вбив втікаючи Ясон.

9. Водоспад Махунцеті. Водоспад розташований в муніципалітеті Кеда, в селі Махунцеті, на висоті 335 метрів над рівнем моря. Висота водоспаду - 50 метрів. Це улюблене місце відвідування міських жителів і туристів. Навколо водоспаду є мальовничі місця для пікніків. Також неподалік знаходиться стародавній арочний міст цариці Тамар і Аджарський Будинок Вина, де можна ознайомитися з особливостями виноробства аджарського регіону.

10. Монастир Схалта. Монастир Схалта розташований в самій високогірній місцевості Аджарії, в муніципалітеті Хуло. Головною спорудою схалтського комплексу є церква пресвятої Богородиці. Будівля церкви одноступового і зального типу. За стилістично-художнім особливостям видно, що монастир повинен бути зведений в середині XIII століття. Особливо виділяються фрески монастиря, які відносяться до більш пізнього періоду, XIV-XV століть.

Горі

Фортецю, побудовану на вершині, назвали Горі і згадали в грузинській літописі вже в VII столітті. Деякі історики вважають, що фортеця була побудована візантійським полководцем Іраклієм, щоб зберігати боєприпаси, коли він боровся проти персів.

Однак, тільки в XI столітті Горі став активним центром торгівлі. Так само деякі історики вважають, що місто заснував Давид Будівельник. Через його географічного положення вороги часто намагалися завоювати Горі, так як це дало б їм можливість керувати областю Шида Картлі.

Фортеця була захоплена багато разів і контрольована осетинами, іранцями і персами, багаторазово зруйнована і відновлена. За офіційними даними, вона була побудована в 1774 році під час правління Іраклі II, але була значна пошкоджена під час землетрусу в 1920 році.

Також в Горі знаходиться музей Сталіна, що включає в себе меморіальний будинок, де народився Йосип Сталін (1879-1953), будівля музею з вежею і особистим вагоном Сталіна, в якому він відвідував Тегеран, Ялту і Потсдам. Є багато унікальних виставок, включаючи особисте майно Сталіна і колекції картин, фотографій, фільмів та інших важливих історичних робіт.

Мцхета

Центр Мцхета входить до фонду всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Перші поселенці з'явилися там близько тисячі років до н.е. Мцхета була столицею стародавньої Іберії (сучасної східної Грузії). Місто, розташоване на старовинних торгових шляхах, знаходиться в 20 кілометрах від сучасної столиці Грузії, міста Тбілісі, в місці злиття річок Мткварі і Арагві. Археологи знайшли свідчення того, що колись Мцхета мала статус основної зупинки на торговому шляху. Скляні пляшки з під парфумерії, грецькі і арамейські письмена, кераміка, вироби з металу та коштовності - все це було в достатку знайдено в землі, і багато із знайденого виставлено в міському музеї.

Стародавній географ Страбо описував Мцхету як високорозвинений місто з системою подачі води, ринками і кам'яними будинками. Мцхета також була релігійним центром країни, нараховуючи в ті часи ряд основних святинь язичницького пантеону Грузії. Пізніше їх замінили церкви, коли свята Ніно привела Грузію до християнства приблизно в 337 р

Незважаючи на те, що столиця була перенесена в більш укріплений Тбілісі на початку VI століття, місто Мцхета продовжував залишатися місцем коронації і поховання царів Грузії, а також місцем резиденції патріарха, відомого також як єпископ Мцхета. В даний час в прекрасному старовинному місті панує

атмосфера спокою і провінційності, особливо в порівнянні з більш динамічним Тбілісі.

Кутаїсі

Кутаїсі, головне місто Імереті, друге за величиною місто Грузії (після Тбілісі). Елегантні вулиці старого міста, на яких стоять будинки XIX століття, тягнуться до берегів річки Ріоні. Недалеко від річки є кілька симпатичних парків, так що центр Кутаїсі - це відмінне місце для прогулянок.

У єврейському кварталі Кутаїсі легко простежується довга історія єврейської спільноти Грузії. Найбільша в місті синагога, постоєнна в 1866 році, вміщує близько 500 парафіян. Порадають уяву храми Баграта і Гелати, обидва з яких відносяться до об'єктів спадщини ЮНЕСКО, свідчать про важливість регіону для Грузії.

Казбегі

Національний парк Казбегі розташований на північних схилах могутнього Кавказького хребта. Його територія охоплює в цілому більше 8700 гектарів.

Висотою 5047 метрах над рівнем моря, гора Казбегі є третьою за висотою горою в Грузії, і до того ж оточена переказами. Згідно з грецьким міфом, Прометей був навечно прикутий до схилу гори. Згідно грузинської версії, це було недалеко від піку Казбегі.

Прометей (відомий у Грузії як Амирани) був укладений в печеру на вершині 4000 метра. Печера, тепер названа бетлеми, пізніше служила житлом для православних ченців і зберігала безліч священних реліквій, включаючи намет Авраама і ясла Ісуса.

Мінеральні озера оточують гору, і в цій місцевості часто відчуються підземні поштовхи. Покриті льодовиком в 135 кв. км, Казбегі є прекрасним місцем для альпінізму.

Дар'яльська ущелині має неможливо круті ущелини в горах, що з'єднують Росію і Грузію, протягуючись на 18 км від Степанцмінда до кордону з Росією у

Верхньому Ларсі. Протягом багатьох тисячоліть цей гірський прохід був стратегічно вкрай важливий, і був укріплений з початку 150 до н.е.

У деяких місцях скелі досягають більше 1000 м, а висящієся на них середньовічні сторожові вежі, стрімкі гірські водоспади і дика природа роблять Дар'яльська ущелині однією з найнеймовірніших доріг в світі. Скелі і долини з обох сторін ущелини є прекрасним місцем для спостереження за птахами. Орли, яструби і стерв'ятники гніздяться саме там, серед скелястих круч [7].

Винний туризм

Грузію справедливо називають «колискою виноробства», і це підтвердило ЮНЕСКО у грудні 2013 року, коли найдавнішому грузинському методу виготовлення вина у квеврі було надано статус всесвітньої нематеріальної культурної спадщини.

Цей статус підтверджується не лише безперервною традицією виноробства, але насамперед археологічними знахідками. Кілька десятиліть тому, в Квемо Картлі, на південь від Тбілісі, у Марнеульському полі, в руїнах городища було знайдено кілька кісточок винограду, вік яких становить 6000 років, згідно з морфологічними і ампелографічними ознаками яких вони ставилися до окультуреного виду лози *Vitis Vinifera Sativa*.

З того часу в Грузії не припинялася культура виноградарства та виноробства, вона постійно розвивалася і, незважаючи на це, зберегла ту давню природу та традиції, які, мабуть, характеризували її тисячоліття тому. Саме тому Грузія вважається країною 8000 урожаїв, країною, де у посудині, попереднику квеври, робили вино ще в епоху неоліту.

Своєрідність та різноманіття є головними ознаками винних регіонів Грузії. Всі вони відрізняються один від одного ґрунтом та кліматом. Якщо в одному регіоні морський субтропічний клімат, то в другому – сухий континентальний. У нашому регіоні зустрічається гумусно – карбонатний ґрунт, лісовий, луговий чорний та коричневий ґрунт, алювіальний ґрунт, піщані наноси річок, кам'янистий ґрунт, різноманітні землі з високим вмістом глини та вапна.

У Грузії можна виділити 10 основних виноградарських та виноробних регіонів, які відрізняються місцевими сортами, методами та енологічними – гастрономічними традиціями. Країна налічує до 530 сортів! Це дозволяє всім регіонам мати свої власні сорти та свої вина.

Рис. 2.1.1. Карта виноробних регіонів країни [28]

Кахетія, безумовно, є найважливішим виноробним регіоном країни, з найбільшою кількістю вин із захищеним найменуванням місця походження. І найбільша частка вин, що виробляються в Грузії, припадає на Кахетію. Місцеві Ркацителі, Сапераві, Мцване Кахурі, Кісі, Хіхві, Кахетинський Мцвівані та інші сорти воістину є одними з перших зразків винної культури нашої країни. Незважаючи на те, що вино в квеврі виробляється повсюдно в Грузії, кахетинське вино з квеври відіграє зовсім іншу роль з точки зору методології та смаку.

Кахетинські вина із захищеними найменуваннями місць походження: Цинандалі, Мукузані, Кіндзмараулі, Ахашені, Кварелі, Напареулі, Манаві, Гурджаані, Вазісубані, Теліані, Карданахі, Тібаані, Кахеті, Котехі.

Імеретія насамперед славиться білими винами. Місцеві Ціцка, Цолікоурі та Крахуна широко відомі і за кордоном, і майбутнє грузинських білих вин пов'язане з імеретинськими сортами. Вино в Імеретії виготовляється як класичним методом, так і у великих глечиках. Імеретинський сорт Ціцка вважається найкращим грузинським сортом для виготовлення ігристого вина. Тут же слід згадати і про Квішхерулі (Горупі Мцван), що культивується в Сачхері. В Імеретії виробляють і чудові червоні вина з Оцханурі Сапере, Дзелшавіда та Аладастурі. В Імеретії одне вино із захищеним найменуванням місця походження – Свірі.

Картлі можна назвати регіоном білих вин. Чинурі та Горупі Мцване – справжня класика Картлі, з яких виготовляють і класичні вина та вина у квеврі. Найголовніше, що ці два сорти найкраще підходять для виробництва ігристих вин. Цей регіон (Шіда Картлі та Квемо Картлі) також славиться своїми червоними сортами – Тавквері та Шавкапіто. У Картлі одне вино із найменуванням місця походження – Атени.

Рача приєднується до великого сімейства грузинських сортів своїми сортами Олександроурі та Муджуретулі. Ці два сорти використовуються для виготовлення вина із захищеним найменуванням місця походження – Хванчкара. З білих сортів насамперед слід згадати Рачулі (Цулуکیدзе) Тетра і Цолікоурі.

Леххумі славиться Цолікоурі та Усахелоурі. З Цолікоурі виготовляють Твіші, яке є вином із захищеним найменуванням місця походження, тоді як Усахелоурі давно зарекомендував себе як найцінніше та рідкісне вино нашої країни. Особливе слід відзначити сорт Орбелурі Оджалеші, що культивується у селі Орбелі.

Гурія та Чхавері невіддільні. Цей сорт - символ регіону, янтарні та рожеві вина, виготовлені з нього, надають грузинському виноградарству та виноробству зовсім нове забарвлення.

Самегріло. Цей край і грузинські вина неможливо уявити без Оджалеші. Найкращими місцями для вирощування Оджалеші є гірські та передгірні села

Самегрело. Тут, як і в Гурії, протягом століть було поширене кучеряве виноградарство. Лоза росла на деревах.

Месхет-Джавахетія є одним із найстаріших вогнищ виноградарства та виноробства в Грузії. Імовірно, багато кахетинських або картвельських сортів беруть початок саме від Месхеті. Особливо слід відзначити особливості виноградарства месхетинців, які мають на увазі терасове вирощування, будучи унікальним феноменом для нашої винної культури. Місцеві сорти, Самаріобо, Цхенісдзудзу (білий і чорний), Шаві Аспіндзура, Ахалціхіс Тетрі, дуже багатообіцяючі.

Субтропічна зона Аджарії славиться місцевим сортом Чхавері та виноградниками у високогірних регіонах. У місцевих ущелинах поширені давні аджарські сорти – Чоді, Сацураві, Брола, Хопатурі.

Абхазія виділяється своїми унікальними сортами (Авасірхва, Амлаху, Качичі, Агбіші), хоча найпоширенішими в регіоні є інші західно-грузинські сорти, такі як Цолікоурі, Чхавері та інші [11].

2.2. Структура гастрономічного тур – сервісу в Грузії

Кулінарний або ж гастрономічний туризм – особливий різновид відпочинку, який, в першу чергу, пов'язаний з різноманітними дегустаціями та знайомством з національними кулінарними традиціями.

Перевагою гастрономічного туризму в порівнянні з іншими підвидами пізнавального туризму є те, що тільки гастрономічний туризм здійснює вплив крім зору і слуху також на інші органи відчуття людини, зокрема смак та запах. Останнім часом спостерігається популяризація та зацікавленість населення кулінарією: телевізійні шоу, проведення майстер-класів для професіоналів та аматорів у ресторанах, а також дитячі кулінарні школи, що пропонують деякі заклади ресторанного господарства тощо.

Гастротури зовсім не пов'язані з «філософією набитого черева». Це навіть не легковажна розвага, що має урізноманітнити проведення часу затилого

мандрівника. Це насправді – серйозний захід, пов’язаний з вивченням світової культури і самобутності народу через національну кухню.

Першими гастрономічними туристами були вже перші мандрівники. Підкоряючись чуттю, дослідники нових земель, такі як Марко Поло чи Афанасій Нікітін, приділяли значну увагу пробам місцевих страв у диких поселеннях. Враженні від них ставали одним із методів опису народних традицій. Звичайно, в окрему науку і галузь це оформилось набагато пізніше.

Офіційно датою виникнення гастрономічного туризму вважається 1998 рік. Тоді в державному університеті США «Боулінг Грін» на кафедрі народної культури було зареєстровано новий термін «кулінарний туризм». Це поклало початок широким дослідженням науковців по всьому світу.

Однак для такого американського прориву в цьому питанні ґрунт підготували італійці, що просто не встигли оформити свої напрацювання в науку. Вони першими придумали залучати потоки туристів у свою країну, створюючи різноманітні співтовариства за інтересами під знаком смачної їжі.

Гастрономія як обслуговуючий напрям, що забезпечував туриста харчуванням під час основної подорожі та є необхідним елементом будь-якої тривалої рекреації, до сучасного періоду розглядалася як супутня сфера до основного завдання та змісту туристичної діяльності. Проте уже в кінці XIX ст. у Європі, окрім використання мінеральної води, як основного продукту та ресурсу оздоровчо-лікувальних турів, почав розвиватися винний туризм та подорожі до місць виробництва окремих видів продовольчої продукції, які були основним об’єктом пізнання у таких турах.

Таким чином, гастрономічний туризм доцільно класифікувати за декількома ознаками, такими як розташування туристичного місця, за видом конкретного продукту або напою, за метою подорожі [12].

Таблиця 2.2.1. Класифікація кулінарних турів

Ознака класифікації	Підвид	Особливості	Вид туристської діяльності, характер відвідуваних підприємств
---------------------	--------	-------------	---

Спрямовані на сільське або міське середовище	Сільський або «зелений»	Вирушаючи в сільську місцевість, турист прагне спробувати екологічно чисті продукти, що не мають ніяких добавок	збір лісних ягід, овочів і фруктів, полювання на трюфелів або прогулянку по дорогах виноробства
	Міський	Відвідування ресторанів з дегустацією делікатесних і фірмових страв	Відвідування промислових або сервісних підприємств – кондитерських фабрик, маленьких ковбасних цехів та ресторанчиків при них
За видом конкретного продукту або напою	Винні	Під час туру турист знайомиться з різними сортами одного і того самого продукту в різних регіонах місцевості	Відвідування виноградників та екскурсії на виноробні господарства з дегустацією вин
	Пивні		Відвідування пивоварень, як великих так і домашніх, дегустації
	Сирні		Відвідування заводів і сирних льохів, дегустації
	Шоколадні		Відвідування шоколадних фабрик, дегустації
	Чайні		Відвідування чайних плантацій, фабрик з розфасовування продуктів збирання
	Кавові		Відвідування кавових плантацій, фабрик з розфасовування продуктів збирання
За ціллю подорожі	Культурно-пізнавальні	Туристи їдуть з пізнавальною і розважальною метою	Відвідування різних екскурсій і дегустацій
	Оздоровчий		Дегустація чайних зборів з цілющих трав; меду в поєднанні з апі-терапією; винотерапія
	Фестивальний		Відвідування та участь у гастро-фестивалях
За напрямом подорожі	Святковий	Туристи їдуть з розважальною метою	Відвідування та участь у гастросвятах
	Фестивальний		Відвідування та участь у гастрофестивалях
Особливі	Гастродипломатія	Туристи їдуть по робочим питанням	Організація диплома-тичних прийомів на усіх рівнях з урахуванням кулінарних особливо-стей країн гостей та країни-організатора

Отже, гостинна Грузія пропонує велику різноманітність видів відпочинку, що дозволяє задовольнити попит як на активний і навіть екстремальний туризм,

так і більш розслаблений відпочинок на морському березі, з лікувальними процедурами, відвідуванням місцевих культурних пам'яток і виноробні. Національна кухня та провини Грузії залучають у країну гурманів з усіх куточків світу. До послуг туристів як цільові тури, так і комбіновані, які дозволяють відпочиваючим максимально розширити враження від відвідування Грузії.

Хтось скаже, що гастрономічний туризм - доля натур із тонкою душевною організацією, інші стверджують, що все це дурощі, гедонізм та гроші на вітер. Мовляв, у сучасному глобалізованому світі майже будь-який продукт терруару – хоч із Іспанії, хоч із Маврикія, можна знайти у гарному супермаркеті. Устрицями та жаб'ячими лапками росіянина вже давно не здивуєш, так само як і винами долини Х, схилу У. Безперечно, часи гастрономічного дефіциту щасливо канули в минуле, і сьогодні нічого не варто спробувати міжнародні делікатеси, не виїжджаючи зі столиці. Однак, як зауважив сатирик, «все є... і маленький дефіцит» - пармська шинка в Москві трішки не така, як у благословенній Пармі, суші в Країні сонця, що сходить, певно відрізняються від якиторських товарок, а справжня паста в селі біля моря в Апулії не йде в жодне порівняння з асортиментом столичних «vego»-італійських закладів.

Саме завдяки гурманам-максималістам, які живуть (а точніше, їдять) за принципом «все чи нічого», з'явилася така галузь туризму, як гастрономічні тури. Якщо коротко, гастротури - це закордонні поїздки (поки що ще закордонні, хоча всі передумови для гурман-пробігу по Росії-матінки в наявності), на чільне місце яких поставлені смакові враження. Відвідування ресторанів у таких подорожах - не побічно, щоб з голоду не вмерти, а суть поїздки.

2.3. Характеристика гастрономічного асортименту грузинської кухні

Термін «гастрономія» (грец. *Gasternomos*) походить із грецької мови. Якщо розібрати слово на складові, то отримаємо: *gaster* – шлунок; *nomos* – закон . Можна зробити висновок, що гастрономія – це все те, що людина може вжити у їжу. Гастрономічний туризм – це нове явище, що розвивається як новий туристичний продукт, обумовлений, зокрема, тим фактом, що за даними

спеціалізованої літератури більше третини туристичних витрат припадає на їжу. Тому кухня туристичної дестинації є одним із надзвичайно важливих аспектів, що визначає якість відпочинку .

В даний час відбувається перерозподіл туристичних потоків в сторону збільшення внутрішнього туризму. Зріст внутрішнього туризму свідчить про імпортозаміщення в галузі. Варто відзначити, що зміщення акцентів у бік внутрішнього туризму відбувається не тільки через економічних і політичних причин. Сьогодні змінюються споживчі переваги, це тому, що багато туристів, вже наситившись традиційним пляжним відпочинком, шукають нові формати відпочинку. Гастрономічний туризм дуже важливий для економіки, він створює інфраструктуру та нові робочі місця, дозволяє зберегти національні культурні традиції і навіть відродити відсталі райони. Не варто забувати і про те, що ЮНЕСКО визнає гастрономію частиною історичної та культурної спадщини людства.

Грузія здавна славиться своєю гостинністю та масштабом застіль. Грузини називають гуляння «супра». Супра - це не тільки про їжу, це ціла культура трапези, що поєднує в собі їжу, вино, тости та пісні. У 2017 році супра була внесена до списку всесвітньої нематеріальної спадщини ЮНЕСКО.

Рис. 2.3.1. Грузинське застілля[29]

Стіл грузинського застілля - це насолода всіх органів чуття. Це різноманітність уподобань, запахів і навіть звуків.

Подача страв під час гуляння також має свою черговість. Як правило, спочатку подають холодні закуски (пхалі, асорті з сирів), хліб, кукурудзяні коржики (мчаді), різні салати, потім настає черга хачапурі, а потім уже м'ясні страви.

Кухня Грузії має давню історію і практично не змінювалася багато століть. Майже кожному регіону притаманні свої особливості приготування тих чи інших страв. В цілому ж прийнято ділити країну на східну та західну частини, географічно Сурамський перевал зумовив такий поділ.

Одна з найвідоміших страв грузинської кухні хінкалі вважається стравою горян. Традиційна начинка хинкали м'ясо із зеленню. Хінкалі можна скуштувати по всій Грузії. Однак, якщо ви опинитеся в гірських регіонах Казбегі, Хевусреті, Пшаті або Тушетії, то ви отримаєте найвищу насолоду.

Рис. 2.3.2. Хінкалі [30]

У дивовижній країні існує окремий вид кафе – Сахинкле, хинкальня. У сучасній Грузії у хинкальній можна замовити й інші національні страви, історично ж у хинкальних готували лише хінкалі.

Хачапурі в Грузії можна скуштувати практично скрізь. Виділяють основні 4 види цієї страви, залежно від регіонів: імеритинські, мегрельські, гурійські схожі на чебурек і аджарські .

Рис. 2.3.3. Різновиди хачапурі [31]

Аджарська кухня особливо яскрава. У приготуванні Аджарських страв використовують велику кількість молочних продуктів та їх похідних. Потрапивши до Аджарії, обов'язково варто скуштувати хачапурі по-аджарськи, борано (сирний омлет), іахні (яловича грудка із прянощами) та аджарський сир.

Рис. 2.3.4. Різноманіття Аджарської кухні [32]

Кахетія – край виноробства. Саме тут у містах Телаві та Сігнахі не прогавте можливість спробувати томлене хашлама людо хашлама (відварена яловичина із зеленню), пряний чакапулі (м'ясо, приготовлене із зеленими сливами, білим вином та зеленню).

Кахетія – батьківщина грузинського шашлику мцваді. Смажать його на вугіллі виноградної лози і не маринують, поливаючи вином під час приготування. До шашлику обов'язково подається свіжа зелень та традиційні соуси. Спробувати мцваді можна скрізь, проте кахетинський шашлик вважається взірцем смаку.

Рис. 2.3.5. Шашлик мцваді [33]

Імеретія (Кутаїсі, Ткебулі) славиться овочевими стравами. Пхалі подають як і самостійну закуску, так і як гарнір до основних страв. Пхали безліч різновидів, тому що приготувати овочеву котлетку можна з будь-якого овоча або навіть бадилля. В Імеретії варто спробувати пхали зі шпинату та горіхів.

Один із най-знаменитіших грузинських сирів-імерулі квеллі (імеретинський сир) також готують у цьому регіоні. Сир цей м'який розсолений і за смаком схожий на бринзу.

Основою для приготування знаменитого грузинського сиру сулугуні служить саме імерулі квалі.

Традиційні страви Сванетії, гірського регіону, неможливо уявити без їхньої головної кулінарної родзинки – сванської солі. Сіль тут змішують із гірськими травами та спеціями і вона надає всім стравам регіону особливий смак. Звани готують дуже смачний смажений кукурудзяний хліб (чвіштарі) та коржики з м'ясом (кубдарі).

Рис. 2.3.6. Імеретинський сир [34]

Рача, регіон на північному сході Грузії, славиться особливим способом приготування лобіані (пиріг із квасолею). Тут його випікають у глиняній печі.

Мегрельська кухня славиться стравами із кукурудзяного борошна. Мамалига або гомі – каша з кукурудзи, мабуть, найвідоміша страва мегрельської кухні. Існує кілька варіацій її приготування. Також мегрели додають кашу велику кількість сиру сулугуні. Така страва називається еларджі. Тут у їжу додають багато прянощів та перцю, якщо ви не любитель гострого, обов'язково просіть зробити страву для вас менш пряною.

Мегрельська кухня завоювала популярність по всій Грузії та за її межами, а все завдяки тому, що вона славиться великою кількістю спецій та гострих приправ.

Рис. 2.3.7. Мегрельська кухня [35]

На заході Грузії, в Гурії вас обов'язково пригостять гурулі гвезелі, закритим пирогом із сиром та вареними яйцями.

Рис. 2.3.8. Гурулі гвезелі [36]

У приготуванні страв часто використовують горіхи, переважно волоські. Гурійці, запікаючи рибу або птицю, вистилають дно кеці (глиняна маленька сковорода) виноградним листям. Завдяки цьому прийому страва має особливий аромат.

Історична область Картлі, частиною якої є Тбілісі, відома різноманітністю супів.

Кизилловий суп із приправами, суп-харчо, кисломолочний суп пахта характерні для регіону Картлі. Тут також варто спробувати місцеву чакупулю. Переважно весняне блюдо, приготоване з м'яса ягняти і приправлене різними травами.

Національна кухня Грузії немислима без сиру. Крім знаменитих аджарського, імеритинського і сулугуні, в країні існує величезна кількість видів сиру. У віддалених гірських селищах жінки зберігають рецепти сиру, який їхні батьки готували багато століть.

Так сир «тенілі» було внесено до списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. Його батьківщиною вважається регіон Самцхе-Джавахеті. Сир тенілі дуже жирний та волокнистий. Історично подавався тільки великі застілля і вважався ознакою багатства.

Рис. 2.3.9 Сир «тенілі» [37]

Сир «калті», що нагадує пармезан, характерний для гірської місцевості, в Кахетії виробляють «тибаанурі», схожий на сулугуні та витриманий бри одночасно. Також для Кахетії характерна витримка сиру в чачі, вині чи меді.

Обов'язково спробуйте дамбал хачо і гуду. Унікальна технологія виробництва створює чудові смакові композиції.

Окреме місце у Грузії займає хліб. Пурі – загальна назва хліба. Різновидів пурі в Грузії безліч. Унікальність грузинського хліба починається з технології його випікання. Залежно від регіону хліб смажать у глиняній кеці або випікають у великій глиняній печі – тоне. Хліб із тоне буває кількох форм: круглий «дедіс пурі» та ромбоподібний «шоти».

З кукурудзяної муки готують коржики «мчаді», найчастіше відразу з сиром. Мчаді із сиром називається «чвіштарі». Традиційно мчаді не дбають, а смажаться в кеці (глиняній сковороді).

Рис. 2.3.10. Мчаді [38]

Назукі – солодкий хліб, його також випікають у тоні. Назуки - смачна булочка з родзинками, вершковим маслом, корицею.

Серед інших насолод Грузії особливою популярністю користується чурчхела. Основа чурчхели – горіхи нанизані на нитку, їх опускають у

виноградний сік, згущений мукою, а потім залишають сушити. У результаті ласощі є ковбаскою на ниточці. Спробувати чурчхелу можна у будь-якому регіоні Грузії.

Рис. 2.3.10. Чурчхела [39]

Грузія чудово смачна країна. Побачивши розкіш грузинських страв, чи то ароматний суп-харчо, різнокольорові пхалі чи пишні хачапурі, неможливо залишитися байдужим. Грузини завжди залишають місце за столом для гостя, адже він, згідно з повір'ями, посланий самим Богом.

Ще Грузія славиться своїми винами. А винний туризм у Грузії – це можливість познайомитися з культурою вживання вина та особливостями місцевого виноробства. З 450 сортів винограду, що вирощується в країні, лише 29 використовуються для вина. Кахетія – головний виноробний регіон країни.

Відвідування кахетинських виноробних господарств рекомендується всім, хто вирушає у винний тур до Грузії.

За грузинськими винами зареєстровано маркування "Georgia: the cradle of wine" ("колиска вина"), що означає визнання кахетинського способу виготовлення вина з витримкою в "квеврі", відмінним від європейського і має право на оригінальний бренд.

Рис.2.3.11. Горщики «Квері» [40]

Традиційно грузинське вино має виготовлятися та зберігатися в керамічних глечиках «квеврі». На сучасних виноробних заводах використовують металеві ємності – їх зручніше обробляти.

ВИСНОВКИ ДО 2 РОЗДІЛУ

Грузинська кухня насичена величезною кількістю різноманітних страв, щедро приправлених ароматними прянощами та гострими соусами.

М'ясо у регіоні посідає чи не найголовніше місце. Воно додається майже в усі основні страви – оджахурі (картопля з м'ясом. – Ред.), хачапурі (коржик із начинкою. – Ред.), хінкалі (грузинські пельмені. – Ред.). Традиційна грузинська кухня формувалася протягом багатьох століть на стику різних культур. Тож тут можна знайти страви зі свинини, баранини, яловичини і птиці. Таке різноманіття не представлено у жодній іншій східній країні, а тим більше у гірських регіонах.

Обід у справжньому грузинському ресторані не можна уявити без хінкалі. Це своєрідні великі пельмені із м'ясною, сирною, овочевою чи, навіть, фруктовую начинкою.

Кухня Грузії формувалася протягом століть і зазнала впливу багатьох народів, з якими державі так чи інакше доводилося контактувати. Безумовно, на становлення грузинської кухні вплинули природні умови та безліч релігій, що співіснують на цій невеликій території.

При цьому грузинська кухня відрізняється дивовижною самобутністю, незважаючи на те, що має багато спільного з іншими кухнями Кавказу.

На весь світ відомі м'ясні та овочеві страви, соуси, солодощі, випічка та вина Грузії. Водночас, грузинська кухня не може похвалитися надлишком безалкогольних напоїв, хоча відомі і за межами країни.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ТА ПРОСУВАННЯ ГАСТРО - ТУРУ ГРУЗІЇ

3.1. Маршрут туру, технологічна карта екскурсій

Відпочинок у Грузії – чудовий вибір для тих, хто бажає отримати максимум вражень від довгоочікуваної відпустки. Ця країна поєднала у собі безліч яскравих історичних пам'яток, неймовірно мальовничих краєвидів, цікавих розважальних комплексів та, звичайно ж, смачних гастрономічних шедеврів.

Рис. 3.1.1. Застілля у грузинському ресторані [41]

Кожна хвилина поїздки буде наповнена новими, незабутніми емоціями та враженнями. Путівки до Грузії коштують порівняно недорого, а тому провести час весело та з невеликим бюджетом буде не важко.

Тури до Грузії з України також користуються особливою популярністю завдяки знаменитому вину, рівного якому немає ніде.

Купити путівку до Грузії також варто заради рідкісних природних краси країни. Любителі пляжів зможуть насолодитися затишними зонами відпочинку біля Чорного моря та знаменитих озер країни.

Для пляжного відпочинку найбільше підходить літо. Тим, кому не до душі сильна спека, варто розглянути червень і вересень - ще (або вже) не дуже спекотно, але комфортно для купання. Особливо гарний цей сезон для тих, хто питає, коли їхати до Грузії з дитиною та коли їхати до Грузії на море.

А тим, хто їде до Грузії з туристичними цілями, краще обрати весну чи осінь. Саме цей час оптимально підходить для екскурсій, прогулянок, відвідування фортець та храмів.

На гірськолижні курорти варто їхати з кінця листопада до травня, у цей час тут справжній рай для любителів снігу, сонця та швидкості.

Грузія прекрасна будь-якої пори року, і завжди в цій країні можна знайти, чим зайнятися: поніжитися на березі моря, покататися на лижах, помилуватися природою або познайомитися з цікавими пам'ятками та людьми. На тих, хто хоче не лише відпочити, а й оздоровитися, чекають термальні курорти країни з їхньою цілющою мінеральною водою [13].

Порядок та особливості перебування громадян України в Грузії

Між Україною та Грузією - безвізовий режим, однак необхідно пам'ятати, що перебування на території Грузії громадян України можливе тільки за наявності закордонного, дипломатичного, службового паспорта чи посвідчення особи моряка. В разі, якщо у особи з якихось причин відсутній згаданий вище документ, що засвідчує особу, їй необхідно звернутися до Консульського відділу Посольства. Це ж необхідно зробити, якщо ви загубили документи або маєте паспорт колишнього СРСР, недійсний для перетину кордону, чи внутрішній синій паспорт України, чинний лише на території України.

Громадянам України, які прибули в Грузію у приватних справах і мають намір перебувати в Грузії протягом трьох днів, необхідно зареєструватися в Консульському відділі Посольства, а також у місцевих органах самоуправління чи в поліцейському відділенні з метою уникнення небажаних інцидентів і штрафу.

Небажаним є перебування громадян України на вулиці без супроводу в вечірні часи.

Також слід пам'ятати, що працівники правоохоронних органів мають право перевірити документи, але пред'явлення речей та їх огляд має проводитися тільки в присутності консула і в приміщенні поліцейських дільниць.

Громадянин України, в'їжджаючи в Грузію, має право і зобов'язаний зареєструватись або стати на консульський облік у Посольстві України, де з ним проведуть консультативні бесіди з метою уникнення непорозумінь і несподіваних ситуацій.

Гастрономічний тур «Гамарджоба, Грузія» .

Дати туру: 30 червня – 4 липня 2022 року

Кількість днів туру : 5 днів, 4 ночі

Тур призначен на групу з 2-ох осіб.

Маршрут туру: Одеса – Кишинів - Тбілісі - Мцхета - Казбегі - Сігнахі – Тбілісі – Кишинів - Одеса

Авіпереліт Кишинів - Тбілісі

Відстань: 1399 км. / 869 миль

Час у польоті: 5 год. 40 хв.

Тбілісі – столиця Грузії, один із привабливих своєю давньою культурою та пам'ятками куточків світу. Огляд усіх відомих місць міста займає тиждень, досвідчені туристи відвідують усі популярні туристичні напрямки за 1 день. Допомога мандрівникові, який вирішив оглянути столицю без гіда, може надати карта Тбілісі з визначними пам'ятками (Tbilisi city guide).

Столиця Грузії знаходиться на 2 берегах вздовж річки Кури, які з'єднуються мостами. Територіально Тбілісі поділяється на 10 районів із умовними межами на карті. Найцікавіший для мандрівників в історичному плані Старий Тбілісі. Якщо подивитися на докладну карту російською мовою, можна помітити, що визначні пам'ятки знаходяться недалеко один від одного і утворюють символічний трикутник. Місць для відвідування безліч, знайти щось

цікаве для себе може будь-який відпочиваючий: церкви, паркові зони, статуї тощо. Орієнтуючись по карті Тбілісі з відміченими визначними пам'ятками російською мовою, мандрівник не заблукає в вулицях історичного центру столиці і не зіб'ється з дороги [14].

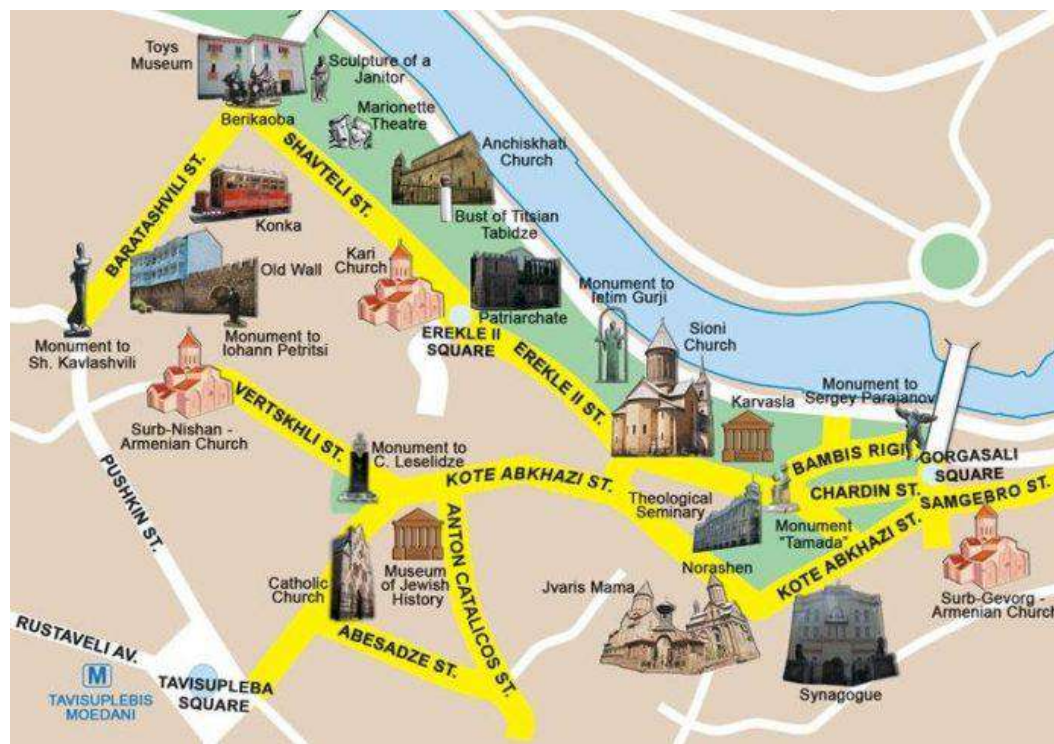

Рис.
3.1.3.

Туристична карта Тбілісісі [42]

3.2. Програма туру

Наша подорож починається з виїзду з міста Одеса автобусом 30 червня 2022 року.

Час поїздки : 4 год 40 хв.

08:20 30 Чер, Чт
Одеса Центральний Автовокзал, вул. Колонтаївська, 58
4 год 40 хв
13:00 30 Чер, Чт
Кишинів Автовокзал "Північний", вул. Каля Мошилор, 2/1
910 UAH

Рис. 3.2.1. Квиток на автобус [43]

По приїзду, є час відпочити і відправитися в аеропорт Кишинів, очікуючи на свій рейс.

Рис. 3.2.2. Аеропорт Кишинів [44]

Виліт з аеропорту Кишинів о 21:30 30 червня 2022 року до аеропорту Стамбул, Туреччина. Приліт о 23:05. Там здійснюється пересадка 7 год 25 хв. .

Наступний рейс с аеропорту Стамбула до Тбілісі, Грузія.

Виліт о 6:30 1 липня 2022 року і приліт о 9:45. Час польоту : 2 год 15 хв.

Вага вантажу до 30 кг на пасажир.

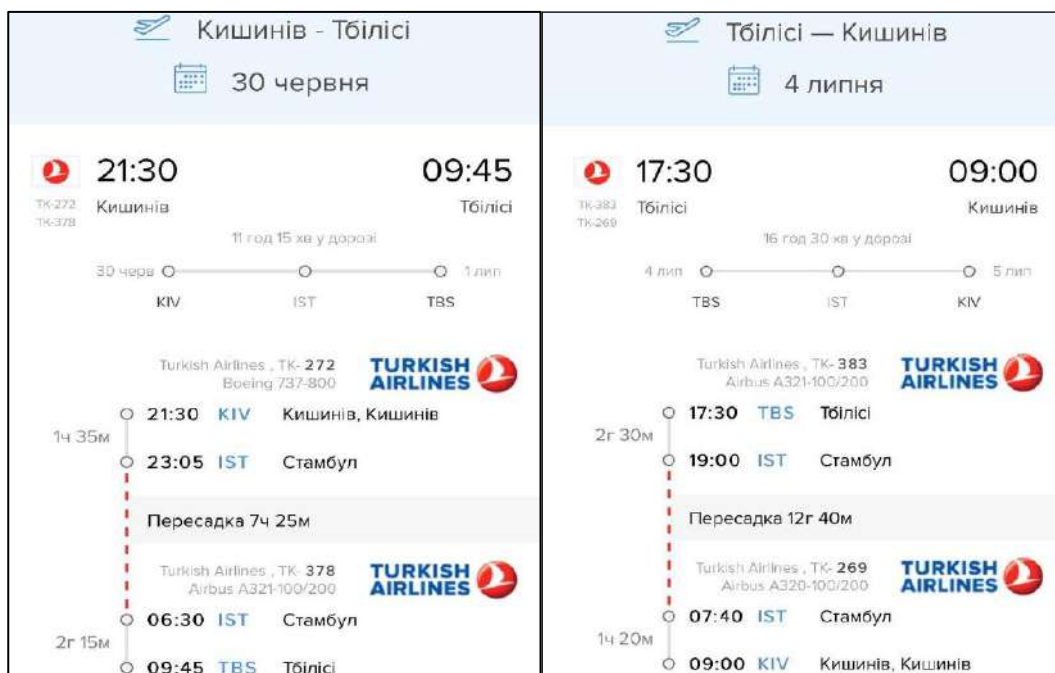

Рис. 3.2.3. Квитоки на рейс [45]

День 1: Зустріч в аеропорту Тбілісі.

У Тбілісі туристів зустрічає наш гід з табличкою «Гамарджоба, Грузія» та туристи пересаджуються до комфортабельного трансферу для продовження маршруту.

Рис. 3.2.4. Аеропорт Тбілісі [46]

Заселення в гостьовий будинок.

Назва апартаментів : **Apartment Botanikuri 15**

Адреса: **15 Botanikuri Street, 0105 Тбілісі, Грузія**

Апартаменти Botanikuri 15 розташовані в Тбілісі, за 1,2 км від площі Свободи. До послуг гостей бар, безкоштовна приватна парковка, сад та тераса. Апартаменти знаходяться приблизно за 3,4 км від Грузинського театру опери та балету, за 3,6 км від театру імені Шота Руставелі та за 300 метрів від Вірменського собору Святого Георгія.

До проживання гостей надано номер : Двомісний номер Делюкс з 1 ліжком.

До використання туристами входить: 20 кв. м

- Власна кухня
- Власна ванна кімната
- Балкон
- Вигляд на сад
- Кондиціонер

- Телевізор
- Тераса
- Безкоштовний Wi-Fi
- Безкоштовні туалетно-косметичні приладдя
- Кухня
- Пральна машина
- Ковдри з електропідігрівом
- Вітальня
- Кавоварка/чайник
- Мікрохвильова піч
- Фен
- Рушники/постільна білизна за додаткову
- Обідній стіл

Рис.
3.2.5.

Гостьевый будинок Apartment Botanikuri 15 [47]

Вечеря з нагоди приїзду в ресторані Gorgasali გორგასალი 3/8 Avano St, Tbilisi, Грузія, традиційної грузинської кухні – Національні страви, найсмачніші закуски та чудові вина.

День 2: Оглядова екскурсія по Тбілісі та Мцхету.

Сніданок. Початок програми о 9-00.

Перша екскурсія по місту Тбілісі:

— Старе місто : вул. Шардена, Ватний ряд, Церква Метехі, фортеця Нарікала (підйом канатною дорогою), Кафедральний Собор Сіоні.

— Район сірчаних лазень "Абанотубані"

Сірчані лазні Тбілісі – одна з головних та улюблених туристами визначних пам'яток цього міста. Знаходяться вони в самому центрі старого міста, майже на березі Кури, і є цілим комплексом лазень на будь-який смак і гаманець.

Всім відомо, що миття у лазні дуже корисна для здоров'я процедура. А в даному випадку користь і задоволення збільшуються вдвічі, тому що в сірчаних лазнях використовується вода з підземних гарячих джерел. У такій воді містяться дуже корисні для шкіри речовини, а ще вона чудово знімає утому від довгих прогулянок [18].

— Міст Миру. Два роки тому у Тбілісі на замовлення мерії міста та з ініціативи президента Саакашвілі було відкрито новий міст, що з'єднав береги річки Кури: старе місто та новий квартал, який і досі активно реконструюється.

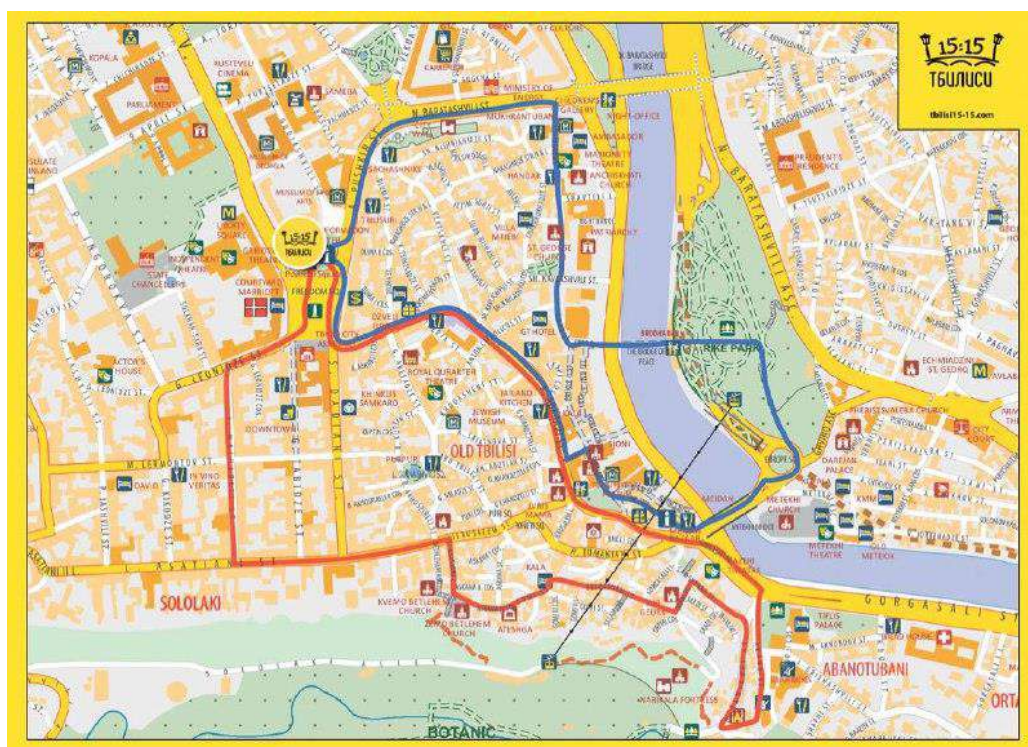

Рис. 3.2.6. Екскурсійні маршрути Тбілісі [48]

Назва мосту не випадкова: його було вирішено збудувати після короткої, але напруженої війни з Росією в 2008 році. Дизайн мосту був спроектований архітектором Мікеле де Луці і нагадує листок, який приземлився посередині річки. На споруду можна зайти як з набережних бульварів, так і з парку та вулиці Іраклія II, що розташовані на протилежних берегах річки рівнем вище [19].

Собор Цмінда Самеба

Тбіліський кафедральний собор Цмінда Самеба, назва якого перекладається як Пресвята Трійця, здалеку впадає в очі. Він вважається символом сучасної Грузії та найвищим храмом країни — 101 метр із комплексом церковних та адміністративних будівель. Добудований у 2004 році, собор зведений за проектом Арчила Міндіашвілі на пагорбі св. Іллі, що на лівому березі Кури [20].

Майстер клас в одному із найстильніших ресторанів Тбілісі «Табла». Ми навчимося робити: хачапурі та хачапурі на шампурі, різноманітні пхалі (баклажани, цибуля-порей, морква), горіховий соус «Баже».

Рис. 3.2.7. Ресторан «Табла» [49]

Повернення туристів в гостьовий будинок.

День 3: Казкова Кахетія

Сніданок о 9-00

Страви дня: Чурчхела, Грузинський хліб Шоті, шашлик Кахетинськи (на виноградній лозі).

Кахетія:

- Монастир Бодбе
- Дегустація Грузинського вина у Місто кохання – Сігнахі
- Дегустація сиру та хліба "Шоти"

Цього дня ми поринемо у світ грузинського виноробства, для чого поїдемо до регіону, де зростає найбільша кількість сортів винограду – до Кахетії.

Спочатку відаємо **Бодбійський монастир**

Це дуже гарне місце, що займає величезну площу, на якій розбиті квітники, доглянуті галявини, церковні споруди, підсобне господарство, виноградники, цілюще джерело і останки просвітительки Грузії святої рівноапостольної Ніни.

Цей монастир є дуже знаковою святинею у православному світі, тому прочани приїжджають сюди з усього світу, особливо 14 січня, коли тут відзначається храмове свято. Монастир Бодбе, що ширяє над Алазанською долиною, буде цікаво відвідати і звичайним людям: подивитися на величні будівлі, побродити по найкрасивіших алеях і помилуватися хребтами кавказьких гір.

Ви дізнаєтесь про 8000-річну історію грузинського виноробства, а також побуваєте у святому для всіх грузинів місці. Тут, у благодатній Кахетії, похована хрестителька Грузії Свята Ніно. Над її могилою побудована базиліка з прекрасними фресками, а навколо влаштований жіночий монастир із дуже гарним краєвидом на Алазанську долину [22].

Винна дегустація у Pheasant's Tears Winery. Дегустація найкращих вин, зібраних з усіх куточків Грузії. Також нам розкажуть багатовікову історію виноробства.

Виноробня «Сльози фазана» розташована в Сігнахі – місті, яке в Грузії прозвали «містом кохання». У давнину це був великий економічний та торговий

центр, одна з найважливіших точок Великого Шовкового Шляху. З будь-якої центральної частини Сігнахі відкриваються дивовижні краєвиди на всю Алазанську долину.

«Сльози фазана» – місце, добре відоме у Сигнахи, а й далеко поза його межами. Це затишний, камерний заклад, у якому панує приємна, розслаблююча атмосфера. Тут подають чудові вина місцевого виробництва, а люди, які тут працюють, створюють враження міцної та дружньої родини. Господарі пропонують гостям найсмачніші страви грузинської кухні, багату різноманітність вин, а також із задоволенням знайомлять із давніми традиціями регіону.

Чому це місце назвали «Сльозами фазану»? За словами засновника компанії Джона Вурдемана, у Кахетії існує старовинна легенда про те, що тільки найкращі вина можуть змусити фазана плакати від радості. Джон вирішив, що така оригінальна назва стане чудовим творчим рішенням для просування бренду.

Усі вина, виготовлені на виноробні «Сльози фазана», створюються виключно за традиційною грузинською технологією – у глиняних амфороподібних судинах, які називаються «квеврі». Їх використовують для первинного та вторинного бродіння вина, а також для його зберігання перед розливом у пляшки. Виноград вирощується максимально натуральним способом, без використання хімікатів та пестицидів.

Для виробництва вина у «Сльозах фазана» використовуються лише натуральні дріжджі. Джон вважає, що якщо вирощувати виноград з любов'ю, ці дріжджі забезпечать все необхідне для створення натуральних вин.

«Виробництво екологічно чистих вин – це майбутнє грузинського виноробства», – каже Джон.

Квеврі в «Сльозах фазана» розрізняються за віком, а деякі з них ведуть свою історію із середини ХІХ століття. Щоб виноград не пошкодився під час транспортування, власники побудували льох безпосередньо на самому

винограднику для можливості збирати врожай та виробляти віджимання ягід до настання денної спеки.

Під час відвідування виноробні «Сльози фазана» ви зможете скуштувати кілька видів натурального вина, зокрема експериментальне вино Cuvée, доступне лише тут. Крім того, виноробня пропонує добрий асортимент натуральних вин з усього світу. У гостях у Джона можна випити келих вина, придбати кілька пляшок або навіть організувати масову дегустацію, поєднану з екскурсією та розкішною вечерею у грузинському стилі.

Відправившись на виноробню «Сльози фазана», варто зважати на наступні види вина:

Кісі – біле вино яскраво-бурштинового кольору; має приємний свіжий аромат і має смак нотки польових трав і груші;

Сапераві – червоне вино з неймовірно міцним, яскравим смаком фруктів та ягід;

Ркацителі – ще одне біле вино, виготовлене у «Сльозах фазана». Під час дегустації ви відчуєте смак абрикосу та персика [23].

Ну а після настав час і підкріпитися - ми запрошені в гості до винороба. У його будинку на нас чекає традиційний кахетинський обід, домашнє вино та грузинська гостинність.

Рис.3.2.10 Дегустація вин Кахетії [50]

Увечері повернемося до Тбілісі.

День 4: Виїзд до гори Казбек . Краще гір можуть бути лише гори...

- Найкрасивіша Військово-Грузинська дорога
- Храм-монастир Джварі і собор Светіцховелі
- Жинвальське водосховище
- Фортеця Ананурі
- Майданчик «Дружба народів»
- Степанцмінда
- Обід на батьківщині хінкалі - Пасанаурі

Військово-грузинська дорога:

Дорога Небесної ущелини – такою є історична назва шляху, що проходить через Головний Кавказький хребет і сполучає Владикавказ (Північна Осетія) та Тбілісі. Його довжина – 208 км.

Рис. 3.2.9. Військово-Грузинська дорога [51]

Воєнно-Грузинська дорога з півночі піднімається долиною річки Терек, перетинає Скелястий хребет по Дар'яльській ущелині, потім ущелиною річки Байдара піднімається до Хрестового перевалу (висота 2384 м), звідки

спускається в долину річки Біла Арагві і далі вздовж правого берега річки Мткварі (Кура) підходить до Тбілісі.

Воєнно-Грузинська дорога є одним з основних транспортних маршрутів, що зв'язують з Росією не лише Грузію, але й Вірменію, блоковану зі сходу Азербайджаном через невирішений донині Карабаський конфлікт. Автомобільне сполучення Грузії з Росією вздовж Чорноморського узбережжя (через Адлер) залишається закритим у зв'язку з неврегульованістю ситуації між Грузією і Абхазією.

Дорога надзвичайно мальовнича. Вздовж усієї траси зустрічаються грузинські пам'ятки старовини: собори, фортеці, сторожові вежі.

Якщо вирушити з Тбілісі, то за 20 км під'їдемо до Мцхети, древньої столиці Грузії, де розташований храм-монастир Джварі (кінець VI — початок VII ст.) і собор Светіцховелі (Животворного Стовпа, XI століття), який впродовж тисячі років і донедавна був головним патріаршим храмом Грузинської православної церкви.

Піднімаючись далі в гори, відкривається чудовий вид на Жинвальське водосховище. Воно було утворене на річці Арагві при будівництві гідроелектростанції, яка живить Тбілісі електрикою. Водосховище доволі чисте і є одним з головних джерел водопостачання столиці. Купаємось у прохолодних гірських водах.

Фортеця Ананурі. Зупинившись біля середньовічної фортеці Ананурі, подивимося на ґрунтовні вежі та стіни, які захищали грузинське царство від набігів ворогів.

Ми їдемо в селище Степанцмінда (колишній Казбеги). Майстер-клас приготування Хінкалі та пирога з кропивою та сиром.

Зустрінема захід сонця та поговоримо про славу історію Грузії за келихом доброго вина .

На час вильоту буде організовано трансфер до аеропорту Тбілісі.

Повні вражень повертаємось до Тбілісі, звідки в ясну погоду також можна побачити Казбек. А попрощаємось з ми ним вже з борту літака, який прямуватиме вздовж Головного Кавказького хребта до Чорного моря.

3.3. Розрахунок вартості туру

Вартість туру на особу:

Автобусні рейси: Одеса – Кишенів – Одеса – 1800 грн

Авіа: Кишенів – Тбілісі – Кишинів – 22 530 грн

Трансфер – 1400 грн в обидві сторони

Розміщення в Тбілісі – 4 245 грн

Медична страховка – 1050 EUR

Екскурсії взагалом: – 7 500 грн

Харчування : сніданки – 4000 грн

Загальна вартість туру: 42 550 грн = 1215 \$

Отже, витрати становитимуть на 2 особи: 2430 \$.

Собівартість – сума всіх витрат за розробку туру (послуги).

Ціна – грошове вираження вартості туристського продукту чи послуги, через яку турфірма готова продавати ці тури, послуги.

Прибуток туроператора у вартості туру враховується відповідно до рентабельності (норми прибутку).

Планова норма прибутку становитиме 15% від повної собівартості туру.

Вартість туру включає:

- Автобусні квитки Одеса – Кишенів – Одеса
- Авіаквитки Кишенів – Тель-Авів – Кишенів
- Індивідуальний трансфер на протязі усього туру
- Проживання у гостьовому будинку
- Харчування: сніданки
- Медична страховка
- Екскурсії та майстер класи.

3.4. Просування туру

Туризм за своїми основними характеристиками не має жодних принципових відмінностей від інших форм господарської діяльності. Тому всі існуючі положення сучасного маркетингу можуть бути повною мірою застосовані і в туристичній сфері.

Є три головних функції маркетингу даного нового туру:

- налагодження контактів зі споживачами;
- розвиток;
- контроль.

Сучасна концепція маркетингу в туризмі вимагає врахування цілісного і всеосяжного характеру туристського бізнесу. Для реалізації такої концепції необхідна розробка механізму координації маркетингу різних організацій у сфері туризму. Успіх розвитку туризму безпосередньо залежить від рівня державної підтримки цієї галузі. В умовах кризи маркетингові заходи на федеральному рівні повинні бути спрямовані на стимулювання розвитку внутрішнього і в'їзного туризму.

Досвід найбільших російських туроператорів показав, що правильна стратегія та ефективна маркетингова програма дозволяють фірмі визначити цільові ринки, вибрати постійних надійних партнерів, істотно збільшити обсяг продажів, частку ринку. Найпоширенішим методом проведення досліджень в роботі значної частини російських туристських організацій є кабінетне дослідження.

Просування на ринку нового туристського центру зажадає більше коштів, ніж підтримка у туристів іміджу вже освоєного туристами об'єкта. Розподіл засобів рекламного бюджету між рекламою і стимулюванням продажів залежить від кожної конкретної ситуації.

Туристське агентство не може витратити на рекламну кампанію більше 10% від обороту. Специфіка туристської реклами полягає в тому, що рекламні послання турорганізації повинні мати більшу адресність, у порівнянні з

рекламою в інших галузях господарства. У туризмі переважає пресова реклама, телевізійна реклама використовується рідко і лише для підняття іміджу, популярності фірми.

Необхідно більш ефективно проведення досліджень на науковій основі. Для проведення найбільш глибоких комплексних досліджень треба запрошувати фахівців або створювати власний маркетинговий відділ з кваліфікованим персоналом. Малим і середнім туроператорам доцільно об'єднатися для проведення спільних маркетингових заходів та дослідження ринку з метою зниження витрат на залучення спеціалістів-маркетологів і спеціалізованих маркетингових компаній.

Специфічний характер маркетингу на туристському ринку України визначений тим фактором, що переважна кількість російських туроператорів обмежує свої маркетингові заходи проведенням рекламних кампаній в основному у вигляді реклами у пресі. Необхідно різноманітність форм рекламної діяльності.

Туристський маркетинг повинен бути адресований не тільки кінцевим споживачам - туристам, але і проміжним інстанціям - турагентствам, партнерам, громадським туристським об'єднанням, державним органам з регулювання туризму [17].

У розвитку міжнародних відносин в даний час спостерігається перехід до все більшої автоматизації ділових процесів, використання інформаційних технологій в туристичному бізнесі. За даними досліджень ЮНВТО 40% міжнародних туристів подорожують зі смартфонами, мають доступ до Інтернет і e-mail; 40% користувачів смартфонів використовують їх для отримання інформації про направлення. Більше третини туристів в період подорожі здійснюють за допомогою смартфонів доступ до соціальних мереж.

Сьогодні налічується близько 200 соціальних мереж. Майже 70% інтернет користувачей мають акаунт у соціальних мережах, що становить майже 1,5 млрд осіб . Серед тих, хто є «соціально активними», більше 50% завантажують

програми для подорожей, плануючи відпустку. Під час відпусток найпопулярніша програма – Google Maps, гіді по місту тощо. Соціальні медіа мають значний вплив на рішення про поїздки: за результатами опитування, 44% користувачів повністю згодні з тим, що Інтернет-огляди, опубліковані блогерами, допомогли їм прийняти попереднє рішення про поїздки. Дослідження показали, що 76% мандрівників публікують фотографії з відпустки в соціальних мережах, а 40% публікують відгуки [24] .

Більше 90% споживачів з усього світу стверджують, що довіряють онлайн-рекомендаціям друзів. У TripAdvisor щомісяця є близько 50 мільйонів відвідувачів, які активно шукають інформацію про подорожі та поради з джерел, яким найбільше довіряють. Сьогодні тут розміщено понад 200 мільйонів відгуків та думок та понад 800 мільйонів активних користувачів Facebook .

Отже, переважання кількості читачів сторінок українських туристичних фірм в Instagram свідчить про те, що молоде покоління користувачів цікавиться їхніми продуктами та послугами і, в основному, через Інтернет .

Просування туристичного продукту в соціальних мережах здійснюється за такими двома напрямками:

1. Внутрішня оптимізація сайту під соціальні мережі (Social Media Optimization, SMO) - комплекс заходів спрямованих, з одного боку, на приваблення користувачів із соціальних мереж на сайт туристичного підприємства, а з іншого – на формування в соціальних мережах його спільнот-представництв для взаємодії з реальними та потенційними клієнтами.

Для використання такого способу потрібно:

- створювати такий контент, який користувачі самі захочуть поширювати в мережі;
- максимально спростити додавання контенту з сайту в соціальні мережі;
- заохочувати тих, хто на вас посилається;
- забезпечити експорт контенту на інші сайти, обов'язково з посиланням на джерело (ресурс компанії);

— заохочувати створення сервісів, які будуть поширювати ваш контент.

2. Зовнішнє просування (Social Media Marketing, SMM) - маркетинг в соціальних медіа. До основних переваг SMM відносять:

- підвищенню довіри і продаж турпродуктів внаслідок зростання впізнавання і формування позитивного образу;
- лояльність покупців навіть при встановленні більш високих цінах на турпослуги;
- природна реклама: люди будуть радити безкорисливо, просто тому, що їм подобається туристичне підприємство.

Методи просування туристичного продукту в соціальних мережах поділяються на:

- **безкоштовні** – створення груп, спільнот, фан-сторінок, просування медіа-контенту, у який можна додавати назву туристичного підприємства чи адресу веб-сайту;
- **платні** – таргетована реклама, тобто реклама спрямована на конкретну групу людей; реклама в додатках; конкурси з призами або акції зі знижками, які дають можливість активізувати цільову аудиторію.

Отже, для туристичної галузі вік брошур та білбордів закінчився. Сьогодні запорукою успіху в бізнесі, зокрема, туристичному, є збір соціальних акцій, позитивних відгуків користувачів та задоволеності клієнтів у соціальних мережах. Тому зараз дуже важливо розробляти ефективні маркетингові стратегії з урахуванням впливу соціальних мереж на туристичний досвід їхніх користувачів [25].

Якщо аналізувати активність українських туроператорів в соціальних мережах, то лідерами є такі платформи як Facebook та Instagram, менше використовується YouTube, а інші вищезгадані платформи взагалі не використовуються.

Детальний аналіз лідерів тур операторської діяльності в соціальних мережах можна розглянути на діаграмі 3.3.1.

Діаграма 3.3.1. [сторено авторами]

Можна зробити висновок, що українські туристичні оператори дуже активно розвивають Facebook та Instagram й ставлять основний акцент саме на ці дві соціальні мережі.

Аналізуючи діаграму, бачимо, що безперечним лідером за присутністю в соціальних мережах є Coral Travel, який всюди займає лідерські позиції та сумарно має найбільшу кількість фоловерів на своїх сторінках. За ним йдуть TUI, Tez Tour та Join Up, а Anex Tour виступає безумовний аутсайдером й відчутно відстає від свої конкурентів за своєю активністю.

Таким чином, українські туроператори хоча й намагаються проявляти себе в соціальних мережах і в деяких це непогано виходить, проте, все ж таки, попереду в них багато роботи, щоб вийти на рівень міжнародних туристичних брендів.

ВИСНОВКИ ДО 3 РОЗДІЛУ

Отже, було ророблено та розраховано гастрономічний тур до Грузії, а саме до міста Тбілісі. До міста, де колорит витає у повітрі, де з перших кроків на грузинську землю, ти відчуваєш запах хачапурі та димку шашлику.

Різноманнітя вибору страв та вин вражає кожного, хто має намір відвідати цю країну. Було обрано невеликий гастрономічний тур, який відкриває маленьке віконце у світ грузинської культури. Кожен охочій може сам спробувати зліпити хінкалі чи відвідати виноробство місцевих виноробів.

У нашому турі на 5 днів, ви можете себе відчути справжнім грузинським гостем, скуштувати усі найвідоміші страви та відвідати визначні міста Грузії, і це лише частина того, що може дати Грузія.

Для заохочення туриста потрібно лише розповісти йому про природу Кавказу та смак, наповненого сонячним теплом, вина.

Гастрономічний тур дає змогу самотужки відчути себе гурманом і поціновувачем кулінарного мистецтва.

Грузини щирі та гостинні, з радістю поділяться з вами своїми рецептами, що надійшли їм від пращурів.

Кулінарні тури до Грузії користуються великою популярністю і це розвиває туризм у країні, вдосконалює та збагачує інфраструктуру.

Розроблений тур може відповідати найвищим запитам туристів, тому що має цікаву екскурсійну програму і знайомить з культурою і традиціями Грузії. З порожнім шоунком ви не поїдете з Грузії, вона це гарантує.

Мета досягнута. Завдання вирішено.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження в дипломній роботі бакалавра надає можливість дійти наступних висновків.

Розробивши гастро - тур до Грузії вдосконалено навички роботи з технології туристичної діяльності. Гастрономічний тур розширює світогляд людини, дає змогу побачити та відчути щось нове, отримати нові почуття від побаченого, скуштувати смачне та незвичайне.

Саме такі тури розраховані на широке коло споживачів, але для кожного по різному підбирається програма відпочинку. Гастро -тур до Грузії розрахований на споживачів усіх типів +18. Маршрут розроблений згідно вказівок, тобто найцікавіші пункти, що задовольняють потреби споживачів.

Грузію вже сьогодні вважають однією з ведучих у світі в сфері гастрономічного туризму. Цьому допомагає інфраструктура, що постійно розвивається. До послуг гостей не тільки бази відпочинку, але й невеликі замки, апартаменти і сімейні пансіони, котрі забезпечують всі можливості для проведення відпочинку в ідеальних умовах.

Туристів приваблюють природні скарбниці, різноманнітя страв і вин, гостинність грузинів а також історична та культурна спадщина країни.

Серед інших гастрономічних маршрутів відпочинку у Грузії є одним з найвигідніших. Якість тутешнього сервісу в останні роки істотно зросла. Тут можна чудово відпочити і спробувати найсмачніщі страви, заплативши зовсім небагато. Унікальні рецепти і продукти, чудові випічки, дивовижні смаки вин і– все це є в Грузії .

Розв'язані завдання, сформовані відповідно до дипломної роботи:

- Обрана чудова країна з багатою гастрономічною культурою для пізнавальних цілей.
- Знайдено колоритний гостовий будинок з усіма зручностями, з видом на гори, серед місцевих.

— Наданий зручний трансфер як варіант транспорту для переміщень на період туру.

— Здійснено розрахунок вартості туру з урахуванням усіх складових програм.

Тур розрахований на 4 ночі/ 5 днів та вартість його складає на одну людину 42 550 гривень. Цей маршрут охоплює майже все найвідоміше та найсмачніше в Грузії .

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грузія: загальна характеристика країни. URL : <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/geograf/23780/> (дата звернення 13.06.2022).
2. Подорож до Грузії URL : <https://www.advantour.com/rus/georgia/> (дата звернення 13.06.2022).
3. Грузія - загальна характеристика URL : [https://allref.com.ua/uk/skachaty/Gruziya - zagalna_harakteristika?page=21](https://allref.com.ua/uk/skachaty/Gruziya_-_zagalna_harakteristika?page=21) (дата звернення 13.06.2022).
4. Грузія URL : <https://www.anbosta.by/strani/georgia> (дата звернення 13.06.2022).
5. Найгарніші міста Грузії URL : <https://travelask.ru/articles/samye-krasivye-goroda-gruzii> (дата звернення 13.06.2022).
6. Характеристика Тбілісі URL : <http://www.pilon.net.ua/ua/countries/georgia/city/tbilisi> (дата звернення 13.06.2022).
7. Оцінка рівня розвитку туризму в країні. URL : <https://sites.google.com/site/gruziaturisticna97/home/socialno-ekonomichni-peredumovi-rozvitku-turizmu/1-3-turisticna-harakteristika-kulturnih-tradicij-narodu-kraieni/ocinka-rivna-rozvitku-turizmu-v-kraieni> (дата звернення 14.06.2022).
8. РЕКРЕАЦІЙНІ КОМПЛЕКСИ СВІТУ НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК ХарківХНУМГ ім. О. М. Бекетова 2018 р URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/186337680.pdf> (дата звернення 14.06.2022).
9. Вибір готелю для відпочинку в Грузії: які міжнародні готельні мережі є в країні URL : <https://internationalwealth.info/real-estate-abroad-offshore/choosing-a-hotel-to-stay-in-georgia-what-international-hotel-chains-are-there-in-the-country/> (дата звернення 14.06.2022).
10. Розвиток і розміщення рекреаційного комплексу Грузії URL : <http://referatss.com.ua/work/rozvitok-i-rozmishhennja-rekreacijnogo-kompleksu-gruzii/> (дата звернення 16.06.2022).

11. Про Грузію, грузинські вина URL : <http://dwc.ge/ru/about-georgia> (дата звернення 16.06.2022).
12. Учбовий портал. Туризм URL : <https://learn.ztu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=132277> (дата звернення 17.06.2022).
13. Коли краще їхати до Грузії. Сезон у Грузії URL : <https://piligrim.ua/advice/kogda-luchshe-exat-v-gruziyu-sezon-v-gruzii> (дата звернення 17.06.2022).
14. Карта Тбілісі з пам'яткам URL : <https://rusiber.ru/karta-tbilisi-s-dostoprimechatelnostyami-na-russkom-yazyke-podrobnaya/> (дата звернення 17.06.2022).
15. Погода в Грузії по сезонах та місяцях URL : <https://v-georgia.com/pogoda-v-gruzii-po-sezonam-i-mesyacam-kogda-luchshe-exat/> (дата звернення 19.06.2022).
16. Актуальні проблеми туристичного країнознавства та туристичного краєзнавства URL : <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/19.-aktualni-problemy-turystychnogo-krayinoznnavstva-ta-turystychnogo-krayeznavstva.pdf> (дата звернення 19.06.2022).
17. Просування турпродукту URL : <https://studfile.net/preview/5265660/page:17/> (дата звернення 19.06.2022).
18. Сірчані лазні Тбілісі URL: <http://wintra.com.ua/sirchani-lazni-tbilisi-protipokazannya-korist-poradi-shhodo-vidviduvannya-ta-rajon-abanotubani/> (дата звернення 19.06.2022).
19. Міст Миру у місті Тбілісі URL: <https://inspired.com.ua/creative/architecture/tbilisi-peace-bridge/> (дата звернення 19.06.2022).
20. Собор Цмінда Самеба URL: https://tonkosti.ru/%D0%A1%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%80_%D0%A6

- [%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D0%A1%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D0%B1%D0%B0](#) (дата звернення 19.06.2022).
- 21.3 Тбілісі до Казбеку. Воєнно-Грузинська дорога URL: <https://expedicia.org/z-tbilisi-do-kazbeku-voienno-gruzinsk/> (дата звернення 19.06.2022).
- 22.Монастир Бодбе URL: <https://kray-zemli.com/39-monastyr-bodbe.html> (дата звернення 19.06.2022).
- 23.Виноробня та ресторан «Сльози фазана», Грузія URL : <https://www.advantour.com/rus/georgia/wine/wine-tasting-locations/pheasants-tears.htm> (дата звернення 19.06.2022).
- 24.Вплив соціальних мереж на індустрію туризму URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/11/172.pdf>
- 25.Соціальні мережі як засіб просування вітчизняного туристичного продукту на світовому ринку.
URL:<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/13604/1/%D1%81%D0%BE%D1%86%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B6%D1%96.pdf>
26. Загальна інформація про Грузію. Карта регіонів Грузії. URL : <https://tbgeorgia.ge/ru/obshhaya-informatsiya/>(дата звернення 19.06.2022).
27. Карта Грузії URL : <https://kray-zemli.com/45-karta-gruzii.html> (дата звернення 19.06.2022).
28. Основні виноробні регіони URL : <https://geoln.com/ua/visit-georgia/wine-is-the-national-pride-of-georgia> (дата звернення 19.06.2022).
- 29.Грузинська супра, або коли застолі стає культурним феноменом URL :<https://1prof.by/news/stil-zhizni/gruzinskaya-supra-ili-kogda-zastole-stanovitsya-kulturnym-fenomenom/> (дата звернення 19.06.2022).
- 30.Тбіліські міські хінкалі Нани Чечелашвілі URL : <https://eda.ru/recepty/osnovnye-blyuda/tbilisskie-gorodskie-hinkali-nani-chechelashvili-56097> (дата звернення 19.06.2022).

- 31.20 найпопулярніших грузинських страв, яких варто спробувати в 2022 році URL : <https://www.lacademie.com/georgian-foods/> (дата звернення 19.06.2022).
32. Грузинское застолье URL : <https://restoranmimino.ru/delivery/gruzinskoe-zastol-e/> (дата звернення 19.06.2022).
33. Грузинський шашлик – правильний рецепт мцваді URL : <https://v-georgia.com/chto-nuzhno-kushat-v-gruzii-shashlyk-po-kaxetinski/> (дата звернення 19.06.2022).
34. Грузинські сири: популярні види і короткий опис URL : <https://robimosir.cx.ua/gruzinski-siri-populjarni-vidi-i-korotkij-opis.html> (дата звернення 19.06.2022).
35. Пучхолія – мегрельська закуска з гомі (Megrelian Pucholia) URL : <https://zernograd.com/recipe/jajca-v-souse-iz-maconi-i-adzhiki-eggs-in-georgian-yogurt-and-adjika-sauce/> (дата звернення 19.06.2022).
36. Пиріжки гвезелі з сиром та вареним яйцем URL : <https://food.segodnya.ua/ua/food/pirozhki-gvezeli-s-syrom-i-varenym-yaycom-kotorye-edyat-gruziny-na-rozhdestvo-1588637.html> (дата звернення 19.06.2022).
37. Тенілі URL : <https://thevanderlust.com/ru/city/moscow/food/4969.html?page=1> (дата звернення 19.06.2022).
38. 7 душевних страв грузинської кухні URL : <https://social.org.ua/11759-7-dushevnikh-strav-gruzinskoyi-kukhni.html> (дата звернення 19.06.2022).
39. Чурчхела – користь та шкода для організму, корисні властивості та протипоказання URL : <https://rio-restoran.ru/eda-i-napitki/kalorijnost-churchhely-s-greckim-orehom.html> (дата звернення 19.06.2022).
40. Які страви складають Список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. URL : <https://www.mandria.ua/germany/95526> (дата звернення 19.06.2022).
41. 7 відкритих країн для гастротуризму URL : <https://veterdoit.com/7-vidkrytykh-krain-dlia-hastroturizmu/>

42. Тбілісі - Грузія - Блог про цікаві місця URL : <https://www.pizzatravel.com.ua/ukr/georgia/37/tbilisi> (дата звернення 19.06.2022).
43. Кишинів Аеропорт URL : <https://point.md/ru/novosti/business/aeroport-kishineva-sozdast-rabochuiu-gruppu-dlia-resheniia-problemy-nagruzok/> (дата звернення 19.06.2022).
44. Аеропорт Тбілісі. Інформація, фото, відео, квитки, онлайн табло URL : <https://polet.me/airports/tbilisi/> (дата звернення 19.06.2022).
45. Booking URL : <https://www.booking.com/hotel/ge/apartment-botanikuri-15-tbilisi.en-gb.html> (дата звернення 19.06.2022).
46. Тбілісі, Грузія. Щоденна пішохідна екскурсія Тбілісі URL : <https://tezeks.com/georgia/tbilisi/tbilisi-by-walk-group> (дата звернення 19.06.2022).
47. Подорожі ресторанний критик. Грузія, Тбілісі, ресторан «Tabla» URL : <https://allcafe.ru/reviews/kolonka-restorannogo-kritika/tabla/> (дата звернення 19.06.2022).
48. Весь колорит грузії URL : <https://sakums.com.ua/uk/tours/910-ves-kolorit-gruzii-za-6-dniv-aviaperelit-u-vartosti> (дата звернення 19.06.2022).
49. Дорога в грузію: Чуть-чуть информации для новичков. — форум Грузія URL : <https://azstatus.ru/raznoe/doroga-v-gruziyu-chut-chut-informaczii-dlya-novichkov-forum-gruziya.html> (дата звернення 19.06.2022).

ДОДАТКИ

Додаток 1

«Старе місто Тбілісі»

Додаток 2

«Район сірчаних лазень "Абанотубані"»

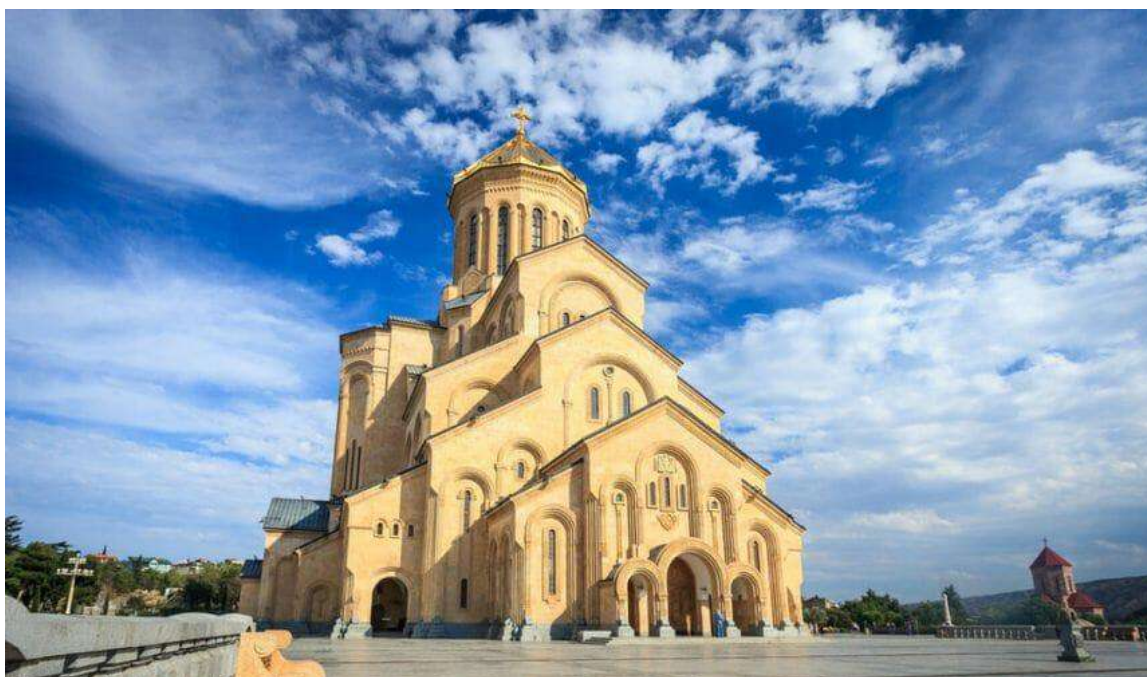
Додаток 3

«Міст миру»

Додаток 4

Собор Цмінда Самеба

Додаток 5

Американський художник Джон Вурдеман відомий у всьому світі за свої картини та впливову грузинську натуральну виноробню «Сльози фазана».

Додаток 6

Туристична карта Грузії

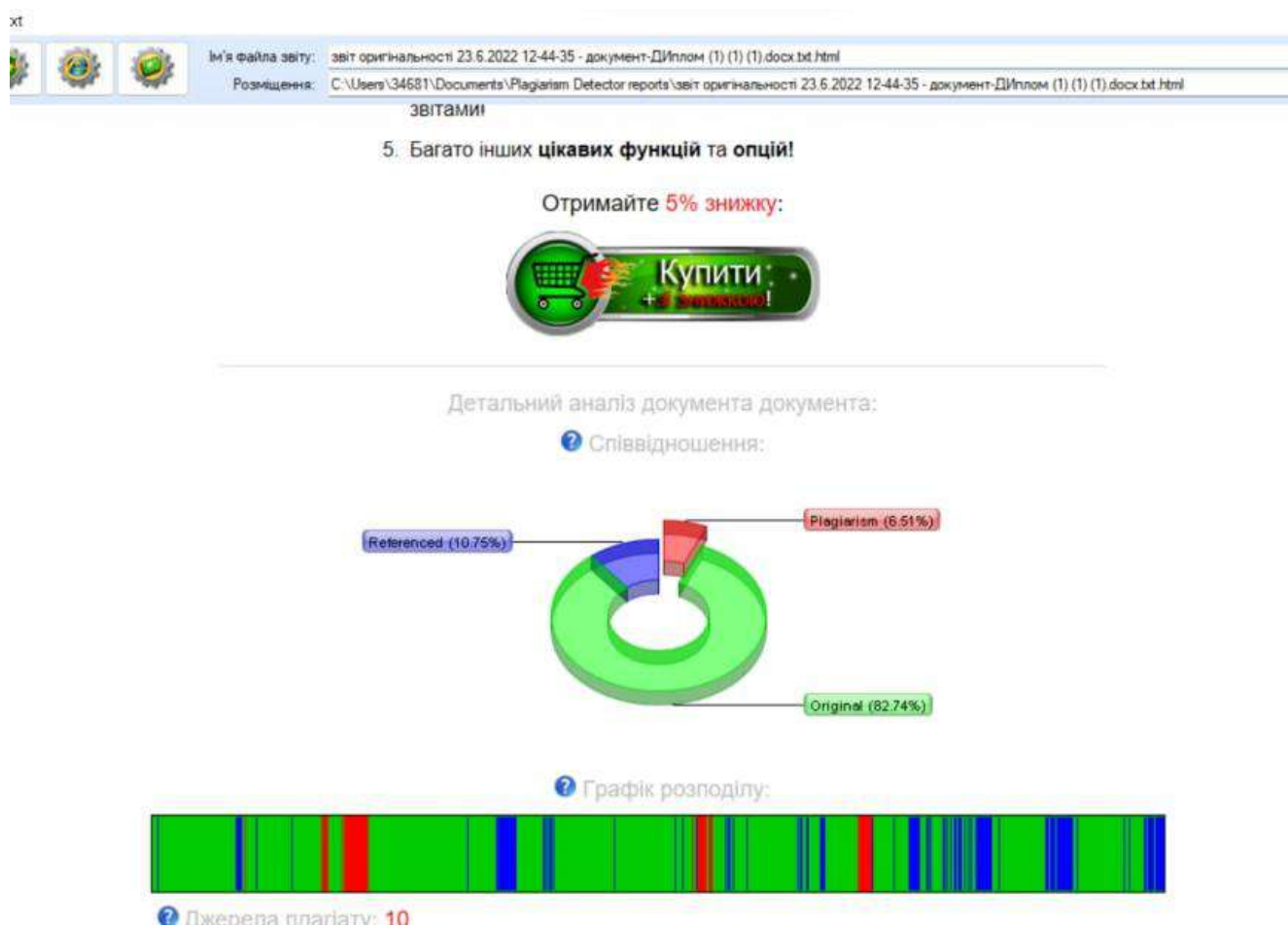

Кваліфікаційна робота бакалавра.

Тема: «Розробка та просування гастро – туру по Грузії»

Засіб перевірки Plagiarism Detector

Унікальність тексту 82,7 %

Керівник: _____ (підпис)

(вчене звання, прізвище та ініціали)

Здобувач: _____ Драганова Вікторія Іванівна _____

(підпис) (ПІБ)

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Факультет технології вина та туристичного бізнесу
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації
Спеціальність 242 «Туризм»

+

«РОЗРОБКА ТА ПРОСУВАННЯ ГАСТРО- ТУРУ ПО ГРУЗІЇ»

+

Група 713 - 53
Студент: Драганова В.

“

Мета дипломної роботи - визначення особливостей гастрономічного туризму у світі, розглянути теоретико-методичні аспекти вивчення рівня комплексності гастрономічного туризму, проаналізувати привабливість дегустаційних турів в Грузії та запропонувати авторський гастрономічний .

• • •

Грузія гостинна та відкрита для всіх!

Прекрасна країна Грузія розташована на заході Закавказзя та на східному березі Чорного моря.

Територія країни - 69,7 тис. кв. км – 118-та у світі

Чисельність населення – 3,7 млн. осіб (дані на 2020 р.).

Столиця місто Тбілісі.

- Країна відома своїми гірськолижними, бальнеологічними курортами, чорноморськими пляжами, мальовничими гірськими краєвидами, вишуканими винами та смачними стравами.
- В останні роки Грузію відвідує все більше гостей, у 2016 році стався рекорд – сюди приїхало 7 мільйонів туристів. Людей приваблює клімат, географічні умови, багатотисялітня історія, цікаві традиції.
- Завдяки туристичній інфраструктурі країни, що швидко розвивається, подорож по Грузії можна організувати легко і швидко. Але за короткий час неможливо об'їздити всю країну, але, побувавши хоча б в одному місті чи селі, можна вразитись її пишністю і закохатися в Грузію назавжди.
- Багато тут сіл, селищ, є малі, великі міста, з яких виділяється десятка найприголомшливіших і найкрасивіших, де варто обов'язково побувати під час туристичної поїздки.

- Грузія маленька країна і у світі мало знайдеться місць із такою геологічною нерівномірністю поверхні та різноманіттям ландшафту. Гори та височини займають 80% її території. Тут чергуються вічнозелена рослинність та область вічних снігів, альпійські луки та дрімучий ліс, посушливі степи та родючі долини. За кожним гірським хребтом ховається унікальний природний комплекс з особливим мікрокліматом і неповторним ландшафтом.
- На території Грузії виділяють 38 рекреаційних районів, загальною площею 15,4 тис. км² (22% від загальної площі).
- Грузія заслуговано користується славою міжнародної оздоровниці. Усім відома прибережна чорноморська смуга Гагра – Сухумі – Поті – Батумі.

Країна має 12000 історичних пам'яток, 150 музеїв;
 о102 лікувальні морські курорти та 182 курортні місцевості в горах;
 оМінеральні та термічні води майже у всіх регіонах Грузії;
 оІсторичні місця, художні галереї та театри; +
 оТрадиція проведення культурних заходів, фестивалів та ярмарків;
 оДоступний інклюзивний туризм;
 оЕтнографічне середовище та релігійні об'єкти (монастирі та храми);
 оТрадиційні народні промисли та національна кухня;
 оПідприємства з виробництва сувенірів;
 оспортивні об'єкти;
 оПриродний потенціал: море, ліси, гори;
 оВищі навчальні заклади, науково-дослідні інституції.

● ● ●

Це особливий різновид відпочинку, який, в першу чергу, пов'язаний з різноманітними дегустаціями та знайомством з національними кулінарними традиціями.

+ ● ● ●

Гастротури зовсім не пов'язані з «філософією набитого черева». Це навіть не легковажна розвага, що має урізноманітнити проведення часу затилого мандрівника. Це насправді – серйозний захід, пов'язаний з вивченням світової культури і самотності народу через національну кухню.

Винний туризм

Грузію справедливо називають «колискою виноробства», і це підтвердило ЮНЕСКО у грудні 2013 року, коли найдавнішому грузинському методу виготовлення вина у квеврі було надано статус всесвітньої нематеріальної культурної спадщини.

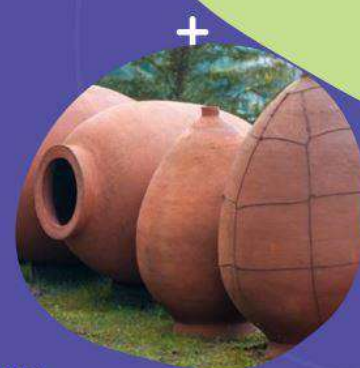

Цей статус підтверджується не лише безперечною традицією виноробства, але насамперед археологічними знахідками. Кілька десятиліть тому, в КвемоКартлі, на південь від Тбілісі, у Марнеульському полі, в руїнах городища було знайдено кілька кісточок винограду, вік яких становить 6000 років, згідно з морфологічними і ампелографічними ознаками яких вони ставилися до окультуреного виду лози *VitisViniferaSativa*.

З того часу в Грузії не припинялася культура виноградарства та виноробства, вона постійно розвивалася і, незважаючи на це, зберегла ту давню природу та традиції, які, мабуть, характеризували її тисячоліття тому. Саме тому Грузія вважається країною 8000 урожаїв, країною, де у посудині, попереднику квеври, робили вино ще в епоху неоліту.

Своєрідність та різноманіття є головними ознаками винних регіонів Грузії. Всі вони відрізняються один від одного ґрунтом та кліматом. Якщо в одному регіоні морський субтропічний клімат, то в другому – сухий континентальний.

За грузинськими винами зареєстровано маркування "Georgia: the cradle of wine" ("коліска вина"), що означає визнання кахетинського способу виготовлення вина з витримкою в "квеврі", відмінним від європейського і має право на оригінальний бренд.

Горщики «Квері»

Стіл грузинського застілля - це насолода всіх органів чуття. Це різноманітність уподобань, запахів і навіть звуків.

Подача страв під час гуляння також має свою черговість. Як правило, спочатку подають холодні закуски (пхалі, асорті з сирів), хліб, кукурудзяні коржики (мчаді), різні салати, потім настає черга хачапурі, а потім уже м'ясні страви.

ХІНКАЛІ

Одна з найвідоміших страв грузинської кухні хінкалі вважається стравою горян. Традиційна начинка хінкалі м'ясо із зеленню. Хінкалі можна скуштувати по всій Грузії. Однак, якщо ви опинитеся в гірських регіонах Казбегі, Хевусреті, Пшаті або Тушетії, то ви отримаєте найвищу насолоду.

У дивовижній країні існує окремий вид кафе – Сахінкле, хінкальня. У сучасній Грузії у хінкальній можна замовити й інші національні страви, історично ж у хінкальних готували лише хінкалі.

ХАЧАПУРІ

Хачапурі в Грузії можна скуштувати практично скрізь. Виділяють основні 4 види цієї страви, залежно від регіонів: імеритинські, мегрельські, гурійські схожі на чебурек і аджарські .

Різноманіття Аджарської кухні

Аджарська кухня особливо яскрава. У приготуванні Аджарських страв використовують велику кількість молочних продуктів та їх похідних. Потрапивши до Аджарії, обов'язково варто скуштувати хачапурі по-аджарськи, борано (сирний омлет), іахні (яловича грудка із прянощами) та аджарський сир.

Імеретинський сир

- Імеретія (Кутаїсі, Ткебулі) славиться овочевими стравами. Пхалі подають як і самостійну закуску, так і як гарнір до основних страв. Пхали безліч різновидів, тому що приготувати овочеву котлетку можна з будь-якого овоча або навіть бадилля. В Імеретії варто спробувати пхали зі шпинату та горіхів.
- Один із най-знаменитіших грузинських сирів-імерулі квеллі (імеретинський сир) також готують у цьому регіоні. Сир цей м'який розсолений і за смаком схожий на бринзу.
- Основою для приготування знаменитого грузинського сиру сулугуні служить саме імерулі квалі.

Сир «тенілі»

Національна кухня Грузії немислима без сиру. Крім знаменитих аджарського, імеретинського і сулугуні, в країні існує величезна кількість видів сиру. У віддалених гірських селищах жінки зберігають рецепти сиру, який їхні батьки готували багато століть.

Так сир «тенілі» було внесено до списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. Його батьківщиною вважається регіон Самцхе-Джавахеті. Сир тенілі дуже жирний та волокнистий. Історично подавався тільки великі застілля і вважався ознакою багатства.

- Мегрельська кухня славиться стравами із кукурудзяного борошна. Мамалига або гомі – каша з кукурудзи, мабуть, найвідоміша страва мегрельської кухні. Існує кілька варіацій її приготування. Також мегрели додають кашу велику кількість сиру сулугуні. Така страва називається еларджі. Тут у їжу додають багато прянощів та перцю, якщо ви не любитель гострого, обов'язково просіть зробити страву для вас менш пряною.
- Мегрельська кухня завоювала популярність по всій Грузії та за її межами, а все завдяки тому, що вона славиться великою кількістю спецій та гострих приправ.

чурчхела

Серед інших насолод Грузії особливою популярністю користується чурчхела. Основа чурчхели – горіхи нанизані на нитку, їх опускають у виноградний сік, згущений мукою, а потім залишають сушити. У результаті ласощі є ковбаскою на ниточці. Спробувати чурчхелу можна у будь-якому регіоні Грузії.

Гастрономічний тур «Гамарджоба, Грузія» .

Дати туру: 30 червня – 4 липня 2022 року

Кількість днів туру : 5 днів, 4 ночі

Тур призначен на групу з 2-ох осіб.

Маршрут туру: Одеса – Кишинів - Тбілісі - Мцхета - Казбегі - Сігнахі – Тбілісі – Кишинів - Одеса

Авіпереліт Кишинів - Тбілісі

Відстань: 1399 км. / 869 миль

Час у польоті: 5 год. 40 хв.

Програма туру

Наша подорож починається з виїзду з міста Одеса автобусом 30 червня 2022 року.

Час поїздки : 4 год 40 хв.

По приїзду, є час відпочити і відправитися в аеропорт Кишинів, очікуючи на свій рейс.

Виліт з аеропорту Кишинів о 21:30 30 червня 2022 року до аеропорту Стамбул, Туреччина. Приліт о 23:05. Там здійснюється пересадка 7 год 25 хв. .

Наступний рейс с аеропорту Стамбула до Тбілісі, Грузія.

Виліт о 6:30 1 липня 2022 року і приліт о 9:45. Час польоту : 2 год 15 хв

День 1: Зустріч в аеропорту Тбілісі.

У Тбілісі туристів зустрічає наш гід з табличкою «Гамарджоба, Грузія» та туристи пересаджуються до комфортного трансферу для продовження маршруту.

Заселення в гостьовий будинок.

Назва апартаментів : Apartment Botanikuri 15

Адреса: 15 Botanikuri Street, 0105 Тбілісі, Грузія

Вечеря з нагоди приїзду в ресторані Gorgasali გორგასალი 3/8 Abano St, Tbilisi, Грузія, традиційної грузинської кухні – Національні страви, найсмачніші закуски та чудові вина

програма туру
День 2: Оглядова екскурсія по Тбілісі та Мцхету.

- Сніданок. Початок програми о 9-00.
- Перша екскурсія по місту Тбілісі:
- Старе місто
- Район сірчаних лазень "Абанотубані"
- Міст Миру
+
• Собор Цмінда Самеба
- Майстер клас в ресторани Тбілісі «Табла».

програма туру
День 4: Виїзд до гори Казбек . Краще гір можуть бути гори...

- Найкрасивіша Військово-Грузинська дорога
- Храм-монастир Джварі і собор Светіцховелі
- Жинвальське водосховище
- Фортеця Ананурі
- Майданчик «Дружба народів»
- Степанцмінда
- Обід на батьківщині хінкалі - Пасанаурі

Програма туру

День 3: Казкова Кахетія
Сніданок о 9-00

Страви дня: Чурчхела, Грузинський хліб Шоті, шашлик Кахетинськи (на виноградній лозі).

Кахетія:

- Монастир Бодбе
- Дегустація Грузинського вина у Місто кохання – Сігнахі
- Дегустація сиру та хліба "Шоти"

. Розрахунок вартості туру

+

Вартість туру на особу:
 Автобусні рейси: Одеса – Кишенів – Одеса – 1800 грн
 Авіа: Кишенів – Тбілісі – Кишинів – 22 530 грн
 Трансфер – 1400 грн в обидві сторони
 + Розміщення в Тбілісі – 4 245 грн
 Медична страховка – 1050 EUR
 Екскурсії взагалом: – 7 500 грн
 Харчування : сніданки – 4000 грн
 Загальна вартість туру: 42 550 грн = 1215 \$
 Отже, витрати становитимуть на 2 особи: 2430 \$.

